

Θεολογικά Χρονικά

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2015: Durham, Μ. Βρετανία

Ἀπὸ τὶς 16 ἕως τὶς 17 Ἀπριλίου ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Durham διοργάνωσε συνέδριο μὲ θέμα τὰ κείμενα ἐκεῖνα τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ τοῦ ἀρχέγονου Χριστιανισμοῦ, τὰ ὁποῖα συνήθως δὲν βρίσκονται στὸ ἐπίκεντρο τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν ἐρευνητῶν. Τὸ συνέδριο ἔφερε τὸν τίτλο «Muted Voices: Neglected Texts and Early Christian Identities» καὶ οἱ ὁμιλητὲς ἀσχολήθηκαν μὲ κείμενα, ὅπως ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἰακώβου, ἡ πρὸς Ἑβραίους, οἱ Α΄ καὶ Β΄ Πέτρου, ἡ ἐπιστολὴ Βαρνάβα καὶ ἡ Α΄ Κλήμεντος. Ὁμιλητὲς ἦταν οἱ: R. Baukhram, D. Horrell, D. Moffitt καὶ F. Watson.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2015: Θεσσαλονίκη

Ὁ Τομέας Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, Χριστιανικῆς Γραμματείας, Ἀρχαιολογίας καὶ Τέχνης τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ΑΠΘ σὲ συνεργασία μὲ τὸ Institute for Ecumenical Theology, Eastern Orthodoxy and Patristics τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Graz, διοργάνωσε διεθνὲς συνέδριο μὲ θέμα τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργο τοῦ Πάπα Λέοντα Α΄ στὸ διάστημα 20 ἕως καὶ 21 Ἀπριλίου. Ὁμιλητὲς ἦταν οἱ C. Alati, Eὐαγ. Ἀμοιρίδου, Φ. Ἰωαννίδης, A. di Bernardino, Σ. Πασχαλίδης, P. Argarate, Χρ. Ἀραμπατζῆς, Χ. Ἀτματζίδης, G. af Hällström, M. Cozic, B. Κουκουσᾶς, π. Γε-

ώργιος Δράγας, Γλ. Κατζούλη, V. Yudin, Γρ. Λαρεντζάκης.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2015: Θεσσαλονίκη

Στὶς 21 Ἀπριλίου τὸ Τμῆμα Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ΑΠΘ διοργάνωσε ἡμερίδα μὲ τὸν τίτλο «Φραγκίσκος Α΄ Ἐπίσκοπος Ρώμης – Βαρθολομαῖος Α΄ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Πρότυπα θρησκευτικῶν ἡγετῶν στὸν 21ο αἰῶνα». Ὁμιλητὲς ἦταν οἱ μητροπολίτης Ἀρχαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου Ἀνδρέας Νανάκης, ἀρχιεπίσκοπος Καθολικῶν Κερκύρας Ἰωάννης Σπιτέρης, P. Argarate, Π. Ὑφαντῆς, Στ. Τσομπανίδης, Γρ. Λαρεντζάκης, Π. Βασιλειάδης καὶ Χρ. Τσιρώνης.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2015: Θεσσαλονίκη

Στὸ διάστημα 27 ἕως καὶ 29 Ἀπριλίου διοργανώθηκε διεθνὲς ἐπιστημονικὸ συνέδριο μὲ τὴν πρωτοβουλία τῆς ὁμάδας φοιτητῶν ΑΠΘ «Ἀκαδημαϊκὲς Ἀναζητήσεις» καὶ μὲ τὸν τίτλο «Θρησκεία καὶ Βία». Οἱ ὁμιλητὲς ἐξέτασαν καὶ σχολίασαν κριτικὰ πτυχῆς τοῦ φαινομένου βίας καὶ τοῦ μίσους πού σήμερα συχνὰ ἐκδηλώνεται μέσα στοὺς κόλπους τῶν θρησκειῶν. Εἰδικότερα, οἱ εἰσηγήσεις ἐστίασαν στὴ σχέση τοῦ θρησκευτικοῦ μὲ τὴ βία, στὸν θρησκευτικὸ φανατισμὸ, στὰ κοινωνικὰ αἴτια τῆς θρησκευτικῆς βίας, στὴν σχέση τῆς θρησκείας μὲ τὸν ὀλοκληρωτισμὸ, στὴ συμβολὴ τῶν

θρησκευτικῶν κοινοτήτων στήν ὑπέρβαση τῆς βίας, καθὼς ἐπίσης καὶ σὲ διάφορα ἐπίκαιρα θέματα μὲ ἀφορμὴ τὰ πρόσφατα γεγονότα ποὺ ἔλαβαν χώρα στὴ Γαλλία, τὴ Μέση Ἀνατολή ἀλλὰ καὶ στὴν καθημερινὴ σύγχρονη ἑλληνικὴ πραγματικότητα. Τέλος, τὸ συνέδριο ὁλοκληρώθηκε μὲ μία στρογγυλὴ τράπεζα διαλόγου καὶ μὲ παρεμβάσεις ἐκπροσώπων διαφόρων θρησκειῶν καὶ χριστιανικῶν ὁμολογιῶν. Ὀμιλητὲς ἦταν οἱ οἱ μητροπολίτες Σιατίστης Παῦλος, Ἀλεξανδρουπόλεως Ἀνθιμος καὶ Δημητριάδος Ἰγνάτιος, Μ. Ventura, Ἰ. Πέτρον, Ἀ. Παπαρίζος, Χαλὴλ Τζιχάντ, Bishara Ebeid, Ἀθ. Μαυράκης, J. Samara, Μ. Ἀναστασιάδου, Ν. Μαγγιώρος, Ν. Παπαγεωργίου, Χ. Καραγιαννοπούλου, Δ. Νικολακάκης, Ε. Διαμαντοπούλου, Ἐ. Τούντα, Ἥ. Εὐαγγέλου, Μ. Κωνσταντίνου, Χρ. Σταμούλης καὶ Χ. Τσιρώνης.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2015: Tour, Γαλλία

Τὸ Πανεπιστήμιο François-Rabelais τῆς Tours σὲ συνεργασία μὲ τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Ἁγίου Τύχωνος τῆς Μόσχας διοργάνωσε στὸ διάστημα 17 ἕως 18 Ἀπριλίου συνέδριο μὲ θέμα τὴ μελέτη τῶν μεθόδων γιὰ τὸν ὀρισμὸ καὶ τὴν περιγραφή τῆς θεότητας στὰ πατερικὰ κείμενα ἀπὸ τὸν 1^ο ἕως καὶ τὸν 5^ο αἰ. καὶ στὰ κείμενα τῆς εἰκονομαχίας. Οἱ ὀμιλητὲς στὶς εἰσηγήσεις τους διερεύνησαν τίς λογοτεχνικὲς τεχνικὲς καὶ στρατηγικὲς ποὺ οἱ χριστιανοὶ συγγραφεῖς ἀνέπτυξαν ἀξιοποιώντας τίς προηγούμενες ἀντίστοιχες τεχνικὲς τῶν ἐθνικῶν, παρουσίασαν τὸ ἱστορικὸ καὶ ἐκκλησιαστικὸ τους πλαίσιο καὶ, τέλος, συζήτησαν τίς διαφορετικὲς ἐπικοινωνιακὲς στρατηγικὲς αὐτῶν τῶν κειμένων μέσα στὴν πολεμικὴ, κοινωνικὴ καὶ θεολογικὴ τους συνάφεια. Μεταξὺ τῶν ὀμιλητῶν ἦταν οἱ: Anders-Christian

Jacobsen, Gilles Dorival, Petr Mikhaylov, Enrico Norelli, Lorenzo Perrone, Anna Usacheva, Marie-Odile Boulnois κ.ἄ.

ΜΑΪΟΣ 2015: Θεσσαλονίκη

Τὸ Τμῆμα Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ΑΠΘ σὲ συνεργασία μὲ τὸ 20^ο Λύκειο Θεσσαλονίκης διοργάνωσε στὶς 5 Μαΐου ἡμερίδα μὲ τὸν τίτλο «Ἡ Ἀντιγόνη τοῦ Σοφοκλῆ στὴ σύγχρονη θεολογικὴ ἔρευνα καὶ σκέψη. Διαλογικὴ ἀναζήτηση τῶν διπλῶν Ἑρωτας-Θάνατος, Θεῖος-Ἀνθρώπινος Νόμος». Τὴν ἡμερίδα παρακολούθησαν οἱ μαθητὲς καὶ οἱ μαθήτριες τοῦ 20^{ου} Λυκείου. Εἰσηγητὲς ἦταν ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεολογίας Χρ. Σταμούλης καὶ ἡ ὑποψήφια διδάκτορας τοῦ Τμήματος Θεολογίας Σ. Θηλυκοῦ. Ἀκολούθησε ὁμαδοσυνεργατικὴ καὶ διαθεματικὴ προσέγγιση τοῦ θέματος ἀπὸ τοὺς μαθητὲς μὲ τὸν συντονισμό, τὴν ὀργάνωση καὶ τὴν συμμετοχὴ μεταπτυχιακῶν φοιτητῶν καὶ ὑποψηφίων διδασκόντων τοῦ Τμήματος Θεολογίας ΑΠΘ.

ΜΑΪΟΣ 2015: Βόλος-Ἀθήνα

Στὶς 5-6 τοῦ μηνὸς ἡ Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν διοργάνωσε σειρὰ Διαλέξεων μὲ ὀμιλητὴ τὸν διεθνῶς φήμης Ὁμ. Καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης Richard Swinburne. Τὸ θέμα τῶν δύο διαλέξεων ἦταν «Ἡ ὑπαρξὴ τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ προκλήσεις τῆς σύγχρονης ἀθεΐας» καὶ «Ἡ ὑπαρξὴ τοῦ κακοῦ καὶ τὸ πρόβλημα τῆς θεοδικίας». Στὶς διαλέξεις του ὁ Καθηγητὴς R. Swinburne ἐπιχείρησε μία σφαιρικὴ θεώρηση τοῦ ζητήματος τῶν ἐπιχειρημάτων ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ. Στὴ σχετικὴ προσέγγιση τοῦ θέματος ὁ ἴδιος ἀνέδειξε δύο βασικὲς ἀρχὲς ἐρμηνείας καὶ ἀξιολόγησης τῆς θρησκευτικῆς ἐμπειρίας:

τήν ἀρχή τῆς εὐπιστίας: «Νὰ πιστεύεις ὅτι σοῦ φαίνεται ὅτι ὑπάρχει ὡς τέτοιο – ἀπόντων ἀντεπιχειρημάτων» καὶ τὴν ἀρχή τῆς μαρτυρίας: «Νὰ πιστεύεις ὅτι σοῦ λένε οἱ ἄλλοι – ἀπόντων ἀντεπιχειρημάτων». Τὸ θέμα τοῦ Σεμιναρίου (Ἀθήνα, 9 Μαΐου 2015, αἴθουσα τῶν ἐκδόσεων Ἐν Πλῶ, στοά Atrium, Χ. Τρικούπη) ἦταν «Ἡ ὑπαρξία τοῦ κακοῦ καὶ τὸ πρόβλημα τῆς θεοδικίας», ὅπου ὁ Καθηγητὴς Swinburne προχώρησε σὲ μία σύντομη περιλήψη τῆς σχετικῆς ὁμιλίας. Ἀμέσως μετὰ ἔλαβαν μέρος με παρεμβάσεις τους οἱ Στέλιος Βιφιδάκης, Καθηγητὴς τοῦ Τμήματος Μεθοδολογίας, Ἱστορίας καὶ Φιλοσοφίας τῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, καὶ ὁ π. Εὐάγγελος Γκανᾶς, Θεολόγος, Ἡλεκτρολόγος Μηχανικὸς ΕΜΠ, Ἐφημέριος Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Μελετίου Ἀθηνῶν.

ΜΑΪΟΣ 2015: Ἐδιμβούργο, Μ. Βρετανία

Ἡ σημασία τοῦ κανόνα καὶ ὁ ρόλος τῆς αὐθεντίας, ὁ ὁποῖος προσδίδεται στὰ βιβλία ποὺ περιέχονται σὲ αὐτόν, ἀποτέλεσε τὸ θέμα τοῦ διεθνοῦς συνεδρίου, ποὺ ἔλαβε χώρα στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Ἐδιμβούργου στὶς 6 Μαΐου. Οἱ εἰσηγητὲς προσέγγισαν πτυχῆς τοῦ ζητήματος, ὅπως τὸ ποιῆσαι εἶναι οἱ συνέπειες τῆς ἐνταξίης στὸν κανόνα συγκεκριμένων βιβλίων γιὰ τὴν πίστη καὶ τὴν ἠθικὴ τῶν ομάδων ποὺ ἀποδέχονται τὸν κανόνα ἢ κατὰ πόσο καὶ με ποῖο τρόπο ἢ ἀποδοχὴ τῆς ἀγιότητας αὐτῶν τῶν βιβλίων καθορίζει τὴν χρῆση καὶ τὴν παράχρησή τους. Ὁμιλητὲς ἦταν οἱ: J. Collins, M. Satlow, M. Oeming, T. Lim, W. Moberly, J. Barton, C. Evans, S. Cohen.

ΜΑΪΟΣ 2015: Θεσσαλονίκη

Στὰ πλαίσια τῶν μεταπτυχιακῶν μαθημάτων οἰκουμενικῆς κατεύθυνσης τοῦ Τμή-

ματος Θεολογίας τοῦ ΑΠΘ τῶν καθ. Νίκης Παπαγεωργίου καὶ Στυλιανοῦ Τσομπανίδη καὶ σὲ συνεργασία μετὰ τὸ Κέντρο Οἰκουμενικῶν, Ἱεραποστολικῶν καὶ Περιβαλλοντικῶν Μελετῶν «Μητροπολίτης Παντελεήμων Παπαγεωργίου» (CEMES), ὁργανώθηκε ἐπιστημονικὴ ἐκδήλωση στὶς 11 Μαΐου μετὰ τὸν τίτλο «Ἡ σημασία καὶ σπουδαιότητα τῆς Πανορθόδοξου Συνόδου τοῦ 2016. Μία πρώτη ἐπιστημονικὴ καταγραφή καὶ θεολογικὴ ἐκτίμηση». Στὴν ἐκδήλωση μίλησαν καθηγητὲς τοῦ Τμήματος Θεολογίας καὶ ὁ ὁμότιμος καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Sibiu π. Βασίλειος Μίηος.

ΜΑΪΟΣ 2015: Λαγκαδάς

Στὶς 11 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε στὴν Διεθνή Ἀκαδημία Θεολογικῶν καὶ Φιλοσοφικῶν Σπουδῶν «Οἱ Ἁγιοὶ Κύριλλος καὶ Μεθόδιος», θεολογικὸ συνέδριο πρὸς τιμὴν τῶν δύο μεγάλων ἁγίων, Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, με κεντρικὸ θέμα: «Ἡ διαχρονικὴ ἀξία τοῦ ἔργου τῶν Ἁγίων Ἰσαποστόλων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου». Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ἦταν οἱ Σταῦρος Μπαλογιάννης, Κωνσταντῖνος Νιχωρίτης κ.ά.

ΜΑΪΟΣ 2015: Θεσσαλονίκη

Στὶς 12 καὶ 13 Μαΐου τὸ Τμήμα Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ΑΠΘ διοργάνωσε διεθνὲς ἐπιστημονικὸ συνέδριο μετὰ τὸν τίτλο «Θρησκείες, θεσμοί, πολιτισμοὶ μέσα στὸ ἔργο τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Συνάντηση καὶ ὑπέρβαση ἐν Χριστῷ». Ἀντικείμενο τοῦ συνεδρίου ἦταν ἡ μελέτη τοῦ τρόπου μετὰ τὸν ὁποῖο ὁ ἀπόστολος Παῦλος καὶ εὐρύτερα οἱ παύλειες χριστιανικὲς κοινότητες ἀντιμετώπισαν καὶ διαλέχθηκαν μετὰ τὴν πολυ-

θρησκευτική και πολυπολιτισμική κοινωνία της εποχής τους. Οί εισηγήσεις εστίασαν σὲ ποικίλες πτυχὲς τοῦ θέματος ὅπως: στήν ἐρμηνεία κειμένων ἀπὸ τὶς ἐπιστολὲς τοῦ Παύλου, στήν ἐξέταση τῆς ἐρμηνευτικῆς τους πρόσληψης ἀπὸ τὴν πατερική και ἐκκλησιαστική παράδοση, στήν ἐρμηνεία τῆς λειτουργικῆς τους ἀποτύπωσης σὲ λειτουργικά κείμενα και μνημεῖα και στήν ἐπανερμηνεία τῶν παύλειων κειμένων μέσα σὰ σύγχρονα κοινωνικά συμφραζόμενα. Τὸ συνέδριο χαιρέτισαν ὁ μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Ἄνθιμος, ὁ Πρύτανης τοῦ ΑΠΘ Π. Μήτσας, ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς και Κοινωνικῆς Θεολογίας Θ. Γιάγκου και ἡ ἐπιστημονική ὑπεύθυνη τοῦ ἐρευνητικοῦ δικτύου ΚΕΕΠ τ. ἀντιπρ. Δ. Λιάλιου. Ὁμιλητὲς ἦταν οἱ ἐξῆς: Χ. Οἰκονόμου, π. Νικόδημος Σκρέτας-Πλεξίδης, Κ. Παπαδημητρίου, Δ. Πασσάκος, Ἄπ. Κραλίδης, Εὐαγ. Δάφνη, Β. Κουκουσάς, Π. Βασιλειάδης, D. Fricker, Κ. Κωτσιόπουλος, D. Gerber, π. Vasile Mihoc, Αἰκ. Τσαλαμπούνη, π. Χρῆστος Φιλιώτης, Σ. Λάμπρου, Ἀ. Καραμανίδου, Α. Runicaud, π. Γεώργιος Βασιλάκης, Ν. Siffer, Μ. Γκουτζιούδης.

ΜΑΪΟΣ 2015: Ἰάσιο, Ρουμανία

Στὶς 14-16 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τὴ Θεολογική Σχολή τοῦ Ἰασίου Διεθνὲς Συμπόσιο-Δημήτριος Στανιλοάε, μὲ κεντρικὸ θέμα: «Ἡ ἀκαδημαϊκή θεολογία και ἡ εὐθύνη της στήν ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας». Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ἦταν οἱ π. Γεώργιος Μεταλληνός («Ὁ θεολόγος στήν Ἐκκλησία»), π. Ἰωάννης Sauca («Ἡ θεολογία μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας και τοῦ Πανεπιστημίου: ἡ σύγκρουση τῆς ἀκαδημαϊκῆς θεολογίας πάνω στήν ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας»), Χρυσόστομος Σταμούλης

(«Ἡ συμβολὴ τῆς ἀκαδημαϊκῆς θεολογίας στήν ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας»), ἀρχιμ. Χρυσόστομος Rădășanu («Ἡ καρδιά ὡς ἓνα ὄργανο γνώσης στήν ἡσυχαστική θεολογία»), π. Ion Vicovan («Ἡ διάπλαση τοῦ ἱερέα γιὰ τὴν ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας στήν ἀντίληψη τοῦ π. Δημητρίου Στανιλοάε»), π. Στέφανος Buchiu («Ἡ ἀποστολή τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν στὸ σύγχρονο πλαίσιο»), κ.ἄ.

ΜΑΪΟΣ 2015: Louvain-la-Neuve, Βέλγιο

Στὶς 20 Μαΐου ἔλαβε χώρα ἡμερίδα μὲ θέμα τὶς ἀντι-ιουδαϊκὲς τάσεις ποὺ ἀποτυπώνονται σὲ διάφορα κείμενα Πατέρων και ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Ἡ θεματικὴ τῶν εισηγήσεων κάλυψε διάφορες πτυχὲς τοῦ θέματος, ὅπως τὴν ἱστορική συνάφεια (σχέσεις Ἰουδαίων και ἐθνικῶν κατὰ τὴν Ὑστερη Ἀρχαιότητα), τὶς ἀντι-ιουδαϊκὲς θέσεις σὲ κείμενα Πατέρων και ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, ὅπως τοῦ Ἰωάννη τοῦ Χρυσόστομου, Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, τοῦ Ἀφραάτ ἢ τοῦ Ἠσυχίου Ἱεροσολύμων, ἀλλὰ και τὶς ἰουδαϊκὲς ἐπιρροὲς στὸ ἔργο τῶν Πατέρων. Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ἦταν οἱ ἐξῆς: Jean-Marie Aauwers, Pierluigi Lanfranchi, Dan Jaffé, Jérôme Lagouanpère, π. Χρῆστος Φιλιώτης κ.ἄ.

ΜΑΪΟΣ 2015: Erfurt, Γερμανία

Στὸ διάστημα 21 μὲ 22 Μαΐου τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Erfurt σὲ συνεργασία μὲ τὸ Πανεπιστήμιο Aarhus τῆς Δανίας διοργάνωσε διεθνὲς ἐπιστημονικὸ συνέδριο μὲ θέμα τὴν θρησκευτικὴ ταυτότητα τῶν συγγραφέων τῆς ἀρχαιότητος και κυρίως ἐκείνων τοῦ ἀρχαίου Ἰουδαϊσμοῦ, τοῦ ἀρχέγονου Χριστιανισμοῦ και τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Μεταξὺ τῶν συγγραφέων, τῶν ὁ-

ποιών ή αὐθεντία ὡς συγγραφεῖς καὶ ἡ θρησκευτικὴ τους ταυτότητα συζητήθηκαν ἦταν ὁ Ἰησοῦς υἱὸς τοῦ Σευράχ, ὁ Ἰώσηπος, ὁ συγγραφέας τῆς Ἀποκάλυψης, ὁ συγγραφέας τοῦ Ποιμένος τοῦ Ἐρμᾶ καὶ οἱ συγγραφεῖς τῶν γνωστικῶν κειμένων. Ὁμιλητὲς ἦταν οἱ: O. Wischmeyer, U. Egelhaaf-Gaiser, Eve-Marie Becker, J.W. van Henten, J. Doehorn, B. Aland κ.ἄ.

ΜΑΪΟΣ 2015: Λονδίνο, Μ. Βρετανία

Τὸ Centre for the Social-Scientific Study of the Bible (CSSSB) τοῦ Πανεπιστημίου St. Mary Twickenham London διοργάνωσε διεθνὲς διεπιστημονικὸ συνέδριο μὲ θέμα τὴν παρουσία τῶν πρώτων χριστιανῶν στὶς πόλεις τοῦ ἑλληνορωμαϊκοῦ κόσμου στὸ διάστημα 22 μὲ 23 Μαΐου [Cities of God? An Interdisciplinary Assessment of Early Christian Engagement with the Ancient Urban Environment(s)]. Εἰδικοὶ ὁμιλητὲς ἀπὸ διάφορες χώρες παρουσίασαν πτυχὲς αὐτοῦ τοῦ ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέροντος θέματος, ἀξιοποιώντας τὰ πρόσφατα ἀρχαιολογικὰ καὶ ἐπιγραφικὰ εὐρήματα. Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ἦταν οἱ: P. Trebilco, D. Gill, E. Adams, D. Horrell, J. Leonhardt-Balzer, A. Runesson, A. Le Donne, Chr. Keith, V. Rabens κ.ἄ.

ΜΑΪΟΣ 2015: Πράγα, Τσεχία

Μὲ ιδιαίτερη ἐπιτυχία πραγματοποιήθηκε στὶς 22-24 Μαΐου στὴν Πράγα τῆς Τσεχίας τὸ Διεθνὲς Διδακτορικὸ καὶ Μεταδιδακτορικὸ Συνέδριο πὺν διοργανώθηκε ἀπὸ τὴν Προτεσταντικὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Καρόλου, μὲ γενικὸ θέμα «Ἡ οἰκουμενικὴ ὑποδοχὴ καὶ κριτικὴ τῆς ὀρθόδοξης θεολογίας τοῦ 20^{ου} αἰώνα στὴν Ἑξορία καὶ τὴ Διασπορά». Πρόκειται γιὰ τὸ 5^ο στὴ σειρά συνέδριο

πὺν διοργανώθηκε στὸ πλαίσιο τοῦ προγράμματος «Ἡ συμβολικὴ διαμεσολάβηση τῆς ὁλότητος στὴ δυτικὴ Ὀρθοδοξία», τὸ ὁποῖο καὶ χρηματοδοτήθηκε ἀπὸ τὴ Δημοκρατία τῆς Τσεχίας. Κατὰ τὴ διάρκειά τῆς πρώτης μέρας τοῦ συνεδρίου, μετὰ τὴν εἰσαγωγικὴ ὁμιλία τῆς Δρ. Ivana Noble (Καθηγήτριας Οἰκουμενικῆς Θεολογίας, Προτεσταντικὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Καρόλου, Τσεχία) σχετικὰ μὲ τὸ θέμα τοῦ συνεδρίου, ὁ Δρ. Dr. Johannes Oeldemann (Johannes-Möhler Institut, Paderborn) ἀνέπτυξε τὸ θέμα «Ζῶντες ἐρμηνευτὲς τοῦ θσαυροῦ τῆς παράδοσης: Οἱ καρποὶ καὶ οἱ προκλήσεις ἀπὸ τὴ θεολογικὴ καὶ πνευματικὴ συνάντηση μεταξὺ Ὀρθόδοξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν κατὰ τὸ δεύτερο μισὸ τοῦ 20^{ου} αἰώνα». Ὁ π. John Behr (Κοσμήτωρ καὶ Καθηγητὴς Πατερικῆς Θεολογίας στὸ Θεολογικὸ Σεμινάριο τοῦ ἁγίου Βλαδίμηρου, Νέα Ὑόρκη, Η.Π.Α) μίλησε μὲ θέμα «Ἀπὸ τὸ συγχρονικὸ νῦν στὴ διαχρονικὴ συμφωνία: ἐπιστρέφοντας στοὺς Πατέρες μετὰ ἀπὸ τὴν νεο-πατερικὴ περιπέτεια». Στὴν πρώτη στρογγυλὴ τράπεζα πὺν ἀκολούθησε ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Δρ. Tim Noble (ETF UK, Prague) συμμετεῖχαν ἡ Δρ. Ἐλένη Κασσελοῦρη-Χατζηβασιλειάδη (Ἑλληνικὸ Ἄνοικτὸ Πανεπιστήμιο), ὁ Δρ. Christoph Schneider (Ἰνστιτοῦτο Ὀρθόδοξων Χριστιανικῶν Σπουδῶν, Cambridge) καὶ ὁ Γιώργος Βλαντῆς (Τμ. Ὀρθόδοξης Θεολογίας, Παν/μιο Μονάχου). Στὴ στρογγυλὴ αὐτὴ τράπεζα συζητήθηκε, μετὰξὺ ἄλλων, τὸ ἐρώτημα, πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ προχωρήσουμε πέρα ἀπὸ τὰ σχήματα καὶ τὶς ιδεολογικὲς στρεβλώσεις τοῦ Ἄλλου. Οἱ συμμετέχοντες στὴ στρογγυλὴ αὐτὴ τράπεζα κλήθηκαν νὰ προβληματιστοῦν σχετικὰ μὲ τὴ μακροχρόνια ὑπάρχουσα

ένταση σχετικά με την ὀρθόδοξη ὑποδοχή τῆς οἰκουμενικῆς κίνησης, ὅπως ἐπίσης και γιὰ τὸν τρόπο ὑποδοχῆς τῶν Ὀρθοδόξων ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ και γιὰ τὰ διάφορα εἶδη αἰχμαλωσίας τῆς ὀρθόδοξης θεολογίας («βαβυλωνία αἰχμαλωσία», ἀντι-δυτικὴ αἰχμαλωσία, νεο-πατερικὴ αἰχμαλωσία, ἐκκλησιοκεντρικὴ αἰχμαλωσία). Στὴν προοπτικὴ αὐτὴ συζητήθηκαν δύο περατέρω ἐρωτήματα: Τί σημαίνει ὅτι ἡ ὀρθόδοξη θεολογία θὰ πρέπει νὰ ἀπελευθερωθεῖ; Ποιά θετικὰ στοιχεῖα θὰ μπορούσαμε νὰ προσλάβουμε ἀπὸ ὄλους αὐτοὺς τοὺς θεολόγους τῆς ἐξορίας; Ἡ πρώτη μέρα τοῦ συνεδρίου ὀλοκληρώθηκε μετὰ τὴν παρουσίαση σύντομων ἀνακοινώσεων στὸ πλαίσιο τριῶν παράλληλων ομάδων, ὅπως μεταξὺ ἄλλων: Zdenko Širka (PhD ABD, Jabok College and ETF UK, Prague) «Ἐναλλακτικὴ ἐρμηνευτικὴ ὡς ἀπάντηση στὶς διαφορὲς ὀρθόδοξες προκλήσεις», Viorel Coman (Ἵποψήφιος Διδάκτωρ, Ρωμαιο-καθολικὴ Θεολογικὴ Σχολή, KU Leuven, Βέλγιο), «*Radix Omnium Malorum Filioque Est?* Μιὰ κριτικὴ θεώρηση τῶν θέσεων τοῦ VI. Lossky και τοῦ D. Staniloae γιὰ τὴ σχέση τοῦ filioque πρὸς τὴ διδασκαλία περὶ Ἐκκλησίας», Marieke Maes (Fontys University, Οὐτρέχτη, Ὁλλανδία) «Ἐλπίδα, ἐρμηνευτικὴ και ἐσχατολογία – μετὰ βάση τὴ φιλοσοφία τοῦ Paul Ricœur», Filip Härtel (Ἵποψήφιος Διδάκτωρ, ETF UK, Πράγα, Τσεχία) «Πέντε λεπτὰ διαθηρησκειακοῦ διαλόγου στὸ ἔργο *Apathism* τοῦ Richard Kearney», κ.λπ. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς δευτέρας μέρας τοῦ συνεδρίου και μετὰ τὴν πρωινὴ προσευχὴ (ἡ ὁποία εἶχε προετοιμαστῆ ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους συμμετέχοντες και ἦταν ἀφιερωμένη στὴν εἰρήνη), ἔλαβε χώρα ἡ συνεδρία μετὰ τίτλο «Πρόσωπα ποὺ ἐνσάρκωσαν τὸν

οἰκουμενικὸν διάλογο και ἡ ἐπιτροπὴ τους». Στὴ συνεδρία αὐτὴ ἡ Δρ. Ἐλένη Κασσελούρη - Χατζηβασιλειάδη μίλησε μετὰ θέμα «Ἡ Elizabeth Behr-Sigel: Μιὰ σημαντικὴ ὀρθόδοξη και οἰκουμενικὴ προσωπικότητα τοῦ 20^{ου} αἰῶνα». Ὁ Δρ. Robert Svatoň (Θεολογικὴ Σχολὴ Ἁγίου Κυρίλλου και Μεθόδιου, Palacky University, Olomouc) μίλησε γιὰ τὴ σημαντικὴ οἰκουμενικὴ προσωπικότητα, τὸν καρδινάλιο και ἐπιφανὴ στοχαστὴ Tomáš Špidlik, ἐνῶ ὁ Δρ. Stefan Hörschele (Theologisch Hochschule Friedensau) παρουσίασε τὴν προσωπικότητα τοῦ «Bert B. Beach» ὡς γεφυροποιῦ. Μετὰ τὴν ὀλοκλήρωση τῆς συνεδρίας ἀκολούθησε ἡ δευτέρη στρογγυλὴ τράπεζα ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Δρ. Parush Parushev (IBTSC, Ἄμστερνταμ, Ὁλλανδία) και τὴ συμμετοχὴ τοῦ Νικόλαου Ἀσπροῦλη, τῆς Δρ. Anne Marie Reijnen (Καθολικὸ Ἴνστιτούτο, Παρίσι, Γαλλία) και τῆς Δρ. Nevena Dimitrova (Σόφια, Βουλγαρία). Ἡ στρογγυλὴ αὐτὴ τράπεζα ἀσχολήθηκε μετὰ τοὺς ἐνδεχόμενους τρόπους εἰλικρινοῦς συνάντησης και ἐπικοινωνίας μετὰ τὸν ἄλλο. Ἐπιπλέον, ζητήθηκε ἀπὸ τοὺς συμμετέχοντες στὴ στρογγυλὴ αὐτὴ τράπεζα νὰ προβληματιστοῦν και νὰ σχολιάσουν ἐρωτήματα ὅπως τὰ ἀκόλουθα: Πῶς μπορείτε νὰ φανταστεῖτε τὴ θεολογία ὡς ἓνα κοινὸ ἐγχεῖρημα; Σὲ ποῖο βαθμὸ νομίζετε ὅτι εἶναι δυνατὸ και χρήσιμο νὰ τεθοῦν σὲ παρένθεση τὰ ἐπίθετα: Ὀρθόδοξος, Καθολικός, Προτεστάντης ...; Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἀπογευματινῆς συνεδρίας παρουσιάστηκαν δύο εἰσηγήσεις, ἡ πρώτη ἀπὸ τὴν Δρ. Anne Marie Reijnen, μετὰ θέμα «Ἐνα χωριὸ ἢ μιὰ πόλη; Διαφορετικὰ πρότυπα συμβίωσης ὀδηγοῦν σὲ διαφορετικὰ εἶδη ἐκκλησιολογίας», και ἡ δευτέρη ἀπὸ τὴν Δρ. Kateřina Bauerová (ETF UK Πράγα, Τσεχία) μετὰ

τίτλο «Γεωγραφικοί και φαντασιακοί χώροι: Ο Sergei Bulgakov και η Joanna Reitlinger στην Πράγα». Η δεύτερη μέρα του συνεδρίου ολοκληρώθηκε με μια περιήγηση στην πόλη της Πράγας σε τρεις ομάδες. Η πρώτη ομάδα υπό την καθοδήγηση της Kateřina Bauerová επισκέφτηκε τα μέρη όπου έζησαν οι Ρώσοι έμιγνόμενοι στην Πράγα, ή δεύτερη υπό την καθοδήγηση του Martin Kováč ακολούθησε τα βήματα της Χουσιτικής μεταρρύθμισης στην πόλη, ενώ η τρίτη ομάδα υπό τον Filip Härtel επισκέφτηκε το μουσείο της μουσικής στην Πράγα. Την Κυριακή (24 Μαΐου), μετά την πρωινή Λειτουργία, έλαβε χώρα η τελευταία στρογγυλή τράπεζα υπό την προεδρία του Γιώργου Βλαντή, με τη συμμετοχή των Δρ. Ivana Noble, Δρ. Kateřina Bauerová, Δρ. Tim Noble, Δρ. Parush Parushev, όπου και συζητήθηκε αναλυτικά με άφορη το πενταετές αυτό πρόγραμμα, το έρωτημα για την τρέχουσα κατάσταση της ορθόδοξης θεολογίας. Την στρογγυλή τράπεζα ακολούθησε συζήτηση με τη συμμετοχή όλων των συνέδρων, οι οποίοι είχαν την ευκαιρία να διατυπώσουν ερωτήματα στους διοργανωτές και να σχολιάσουν διάφορες όψεις του προγράμματος.

ΜΑΪΟΣ 2015: Έλσινκι, Φιλανδία

Από 28 μέχρι 31 Μαΐου 2015 πραγματοποιήθηκε στο Οικουμενικό Κέντρο Σοφία, στο Έλσινκι, το Διεθνές Συνέδριο με γενικό θέμα «Πολιτική Όρθοδοξία και ολοκληρωτισμός στην μετα-κομμουνιστική εποχή». Το Συνέδριο διοργανώθηκε από την Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου σε συνεργασία με το Κέντρο Όρθόδοξων Χριστιανικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Fordham (Νέα Υόρκη, Η.Π.Α.), την Έδρα Όρθόδοξης Θεολογίας του Πα-

νεπιστημίου του Munster (Γερμανία), το Ρουμανικό Ίνστιτούτο Διορθόδοξων, Διαχριστιανικών και Διαθρησκειακών Σπουδών (INTER, Cluj-Napoca, Ρουμανία), το Βιβλικό Θεολογικό Ίνστιτούτο του Αγίου Ανδρέα (Μόσχα, Ρωσία), την Όρθόδοξη Θεολογική Ακαδημία «Άγιος Ιγνάτιος» (Στοκχόλμη, Σουηδία), το Κέντρο για τη Μελέτη του Πολιτισμού και του Χριστιανισμού (Βελιγράδι, Σερβία), το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Όρθόδοξων Θεολογικών Σχολών (EFOST, Βρυξέλλες) και με την υποστήριξη της Όρθόδοξης Μητροπόλεως Έλσινκίου. Μεταξύ των ομιλητών ήταν οι Μητροπολίτες Έλσινκίου Άμβρόσιος («Η “άπομυθοποίηση” του Έθνους στην Φιλανδία»), π. Cyril Honorun, («Πολιτική Όρθοδοξία: ιδεολογία; άστική θρησκεία; Αίρεση;»), Ivana Noble, («Η θεολογία μετά την εμπειρία του ολοκληρωτισμού»), Έφη Φωκά, («Η Όρθοδοξία και η πρόκληση του πλουραλισμού»), Kristina Stoeckl, («Η πολιτική της Ήθικης στην προσέγγιση για τα ανθρώπινα δικαιώματα της Ρωσικής Όρθόδοξης Έκκλησίας»), Διάκονος Paul Gavriljuk, («Η ρωσική πολιτική θεολογία στην Έξορία: Berdyaev, Bulgakov, και οι Ευρασιάτες»), Άριστοτέλης Παπανικολάου («Όρθόδοξος φιλελευθερισμός και Έκκοσμίκευση: Υπερβαίνοντας τον πολιτικό νεστοριανισμό»), Souad Slim, («Η αυτοκρατορική ρωσική εταιρεία στην Παλαιστίνη. Η αναβίωση ενός παλαιού μοντέλου»), Παντελής Καλαϊτζίδης («Έκκλησία, Κράτος και Κοινωνία στην Ελλάδα: Από τη Δικτατορία στη Δημοκρατία, από τη Βυζαντινή “Συμφωνία” στις προκλήσεις της πλουραλιστικής κοινωνίας»), π. Γρηγόριος Παπαθωμάς, («Δημοκρατία, Έκκλησιοκρατία και Έκκλησιακότητα»), Νικόλαος Άσπρούλης («Έκ-

κλησιο-Κοσμική Δογματική»: Μια νέα προοπτική για την ὀρθόδοξη θεολογία και ἐκπαίδευση στή μετα-κομμουνιστική ἐποχή», κ.ἄ. Μετά τὴν ὀλοκλήρωση τῆς τελευταίας συνεδρίας, οἱ τρεῖς οἰκουμενικοὶ παρατηρητὲς Δρ. Gabriel Bar Sawme (Διευθυντὴς Νεολαίας γιὰ τὴ Συριακὴ Ὁρθόδοξη Ἀρχιεπισκοπὴ στὶς ἀνατολικὲς Η.Π.Α., Θεολογικὸ Σεμινάριο τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Princeton, Προχαλκηδόνιος Ὁρθόδοξος Ἐκκλησίας), ὁ Δρ. Kimmo Kääriäinen (Ἐκτελεστικὸς Διευθυντὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, Τμήμα Διεθνῶν Σχέσεων τῆς Εὐαγγελικῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας τῆς Φιλανδίας, Λουθηρανικὴ Ἐκκλησία τῆς Φιλανδίας) καὶ Δρ. Thomas Bremmer (Καθηγητὴς τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Münster, Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία) διατύπωσαν τὰ σχόλιά τους γιὰ διάφορες πτυχὲς τοῦ θέματος ἐνῶ παρουσίασαν τὴ δική του κατανόηση γιὰ τὸ θέμα τοῦ συνεδρίου ἀπὸ τὴν ὀπτικὴ γωνία τῆς δικῆς τους παράδοσης. Στὸ τέλος κάθε συνεδρίας δόθηκε ἐπαρκὴς χρόνος στοὺς συμμετέχοντες γιὰ νὰ ἀπευθύνουν ἐρωτήματα στοὺς ὁμιλητὲς, γεγονὸς ποὺ ὀδήγησε σὲ μιὰ ζωντανὴ καὶ δημιουργικὴ συζήτηση. Τὴν Κυριακὴ οἱ συνέδριοι παρακολούθησαν τὴ θεία Λειτουργία χοροστατοῦντος τοῦ Μητροπολίτη Ἐλσινκίου Ἀμβροσίου στὸν Ὁρθόδοξο Καθεδρικό τῆς πόλης (Uspensky Cathedral). Ἡ συζήτηση γύρω ἀπὸ τὰ συμπεράσματα τοῦ συνεδρίου ἔλαβε χώρα στὴν κρύπτη ποὺ βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὸν Καθεδρικό ναό, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ τελικὴ ἀξιολόγηση τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου. Παράλληλα ὁ Μητροπολίτης Ζιμπάμπουε Σεραφεῖμ Κυνκώτης ἐπέδωσε τὸ εἰδικὸ μὲτάλλιο τῆς Μητροπόλεως του (Ἑλληνο-ορθόδοξο Πατριαρχεῖο Ἀλεξαν-

δρείας) στὸν Μητροπολίτη Ἐλσινκίου Ἀμβροσίου. Μεταξὺ τῶν συμμετεχόντων στὸ συνέδριο ἦταν ὁ Λουθηρανὸς Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Turku καὶ Φιλανδίας, ἡ Λουθηρανὴ Ἐπίσκοπος Ἐλσινκίου Iija Askola, ἐκπρόσωπος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Ἑσθονίας καὶ Γενικὸς Γραμματέας π. Mattias Palli, ὁ π. Thadée Barnas ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ μοναστήρι τοῦ Chevetogne καὶ τοῦ περιοδικοῦ *Irénikon* (Βέλγιο), ἐρευνητὲς καὶ συμμετέχοντες ἀπὸ διάφορες χώρες τοῦ κόσμου (Ἑλλάδα, Σουηδία, Γερμανία, Λίβανο, Ρωσία, Βέλγιο, Δημοκρατία τῆς Τσεχίας, Η.Π.Α. κ.ἄ.) καὶ πολλοὶ Φιλανδοὶ ποὺ ἐνδιαφέρονταν γιὰ τὸ θέμα τοῦ συνεδρίου.

ΜΑΪΟΣ 2015: Δελφοὶ

Τὸ τριήμερο 29-31 Μαΐου διοργανώθηκε στὸ Εὐρωπαϊκὸ Πολιτιστικὸ Κέντρο Δελφῶν Διεθνὲς Συνέδριο μὲ θέμα «Ὀντολογία καὶ Ἱστορία». Μεταξὺ τῶν κυρίων ὁμιλητῶν τοῦ Συνεδρίου, ὁ Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης (Ζηζιούλας) παρουσίασε σὲ ὁμιλία ποὺ διαβάστηκε (ἐν ἀπουσίᾳ) τὰ κύρια σημεῖα τῆς πρόσφατης μελέτης του γιὰ τὴν ἐσχατολογία καὶ τὴ σημασία της γιὰ τὴ χριστιανικὴ πίστη. Ὁ καθ. Χρῆστος Γιανναρᾶς συνόψισε τί σημαίνει ἡ Ὀντολογία τοῦ Προσώπου, προσφέροντας μιὰ ἐπιγραμματικὴ διατύπωση ὅλου τοῦ φιλοσοφικοῦ ἐγχειρήματος ποὺ ἔχει ἀναπτύξει κατὰ τὶς προηγούμενες δεκαετίες. Ὁ καθ. Alan Torrance ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Saint Andrews μίλησε γιὰ τὸν Χριστὸ ὡς Ἱερέα τῆς Ἱστορίας. Ὁ καθ. π. Ἰωάννης Παντελεήμων Μανουσάκης ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Holy Cross ἀνέπτυξε μιὰ φαινομενολογικὴ Ὀντολογία τῆς χρονικότητας καὶ τῆς σωματικότητας. Στὰ ἐργαστήρια τοῦ Συνεδρίου ἀναπτύχθηκαν

οί έξις βασικές θεματικές: «Θεία και άνθρωπινα πρόσωπα: πώς άρμόζεται τó óντολογικό με τó ιστορικό;» (Πρόεδρος: Pui Him Ip, Πανεπιστήμιο τού Cambridge), «Σύγχρονη Φιλοσοφία, Ψυχανάλυση και τó Έρώτημα τής χριστιανικής Έσχατολογίας» (Πρόεδρος: π. Νικόλαος Λουδοβίκος, Καθηγητής Δογματικής στην Άνωτάτη Έκκλησιαστική Άκαδημία Θεσσαλονίκης, Έπισκέπτης Καθηγητής στο Ίνστιτούτο Όρθόδοξων Χριστιανικών Σπουδών στο Cambridge και στο Πανεπιστήμιο τού Winchester), «Όντολογία και Ίστορία στον Γερμανικό Ίδεαλισμό και στη Θεολογία τού άγιου Μαξίμου τού Όμολογητού» (Πρόεδρος: Δρ. Σωτήρης Μητραλέξης), «Πολιτική και Θεολογία στο Τέλος τής Ίστορίας» (Πρόεδρος: Jared Schumacher, KU Leuven), «Ίστορία και Όντολογία «έπιτελούμεναι»: Μία Λειτουργική προοπτική» (Πρόεδρος: Victoria Lebzjak, KU Leuven), «Οί χρόνοι τής αιωνιότητας: Ό χρόνος τών καθαρών ιδεών, ó χρόνος τού Χριστού, ó χρόνος τής μακαρίας θεωρίας (visio beatifica)» (Πρόεδρος: Marcin Podbielski, Ίγνατιανή Άκαδημία τής Κρακοβίας). Στο συνέδριο συμμετείχαν έπίσης οί: Dr Ryan Mullins, Dr Anne King, Raffaele Guerra, Dr Beata Toth, Dan Sgarta, Άγγελος Γουνόπουλος, Marc Cole, Dr Chryssoula Gitsoulis, Dino Jakušić, Isabel Troconis, Dr Daniel Robinson, Deborah Casewell, Dr Cullan Joyce, Dr Anna Varga-Jani, Thomas McGlothlin, Δρ. Χαράλαμπος Βέντης, Dr Daniel De Haan, Ragnar Mogård Bergem, Dylan Pahman, Rebekah Earnshaw, David Torrance, Dr Alexis Torrance, Dries Bosschaert, David Baird, Joshy Parokkaran, Dr Sergey Trostyanskiy, Dr Anna Zhyrkova, Dr Smilen Markov, Dr Vasil Penchev, καθ. Giulio

Maspero, Miroslav Griško, π. Χρυσόστομος Τύμπας, έπίσκοπος Μάξιμος Δντικής Άμερικής (Vasiljević), William Cavanaugh, Jonathan Lett, Διονύσιος Σκλήρης, Dr Uros Todorović, Andrew Marin, Dr Will Cohen, Dr Adam Cooper, π. Daniel Isai, π. Demetrius Harper, Δρ. Άντώνιος Σμυρναϊός, Dr Chris Durante, καθ. Παναγιώτης Χρησιτιάς, Logan Isaac, Silvianna Bürki, Dr Chris Doude van Troostwijk, Δρ. Μιχάλης Μαντζανός. Τó Συνέδριο ήταν άφιρωμένο στη μνήμη τού π. Matthew Baker.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2015: Θεσσαλονίκη

Στίς 3 τού μηνός ó Μητροπολίτης Διοκλείας Κάλλιτος Ware, άναγορεύτηκε έπίτιμος Διδάκτωρ τού Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας τής Θεολογικής Σχολής τού Α.Π.Θ. Στην εκδήλωση ήταν παρόντες μεταξύ άλλων ή Ύφυπουργός Μακεδονίας Θράκης Μαρία Κόλλια-Τσαρουχά, ή άντιπρύτανης τού ΑΠΘ καθηγήτρια Άριάδνη Στογιαννίδου, ó Κοσμήτορας τής Θεολογικής Σχολής καθηγητής Μιλτιάδης Κωνσταντίνου, ó πρόεδρος τού Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας Θεόδωρος Γιάνγκου, πλήθος μελών ΔΕΠ τού πανεπιστημίου και πλήθος κόσμου. Κατά τη διάρκεια τής εκδήλωσης ó Μητροπολίτης Κάλλιτος μίλησε με θέμα «Τó ανθρώπινο πρόσωπο ως εικόνα τής άγίας Τριάδος».

ΙΟΥΝΙΟΣ 2015: Münster, Γερμανία

Άπό τίς 5 έως 7 Ίουνίου έλαβε χώρα διεθνές έπιστημονικό συμπόσιο με τόν τίτλο «Early Jewish Writings in Context: Perspectives on Gender and Reception History», τó όποιο τó διοργάνωσε ή Θεολογική Σχολή τού Πανεπιστημίου τού Münster. Οί όμιλητές έστίασαν στίς εισηγήσεις τους σε

θέματα κοινωνικού φύλου και παρουσίας των γυναικών μέσα στην Παλαιά Διαθήκη. Μεταξύ των όμιλητών ήταν οι A. Reinhartz, A. Stadthartinger, Tal Pan, B. Schmitz, M.-T. Wacker, V. Bachmann, H. Tervanotko, J. Taylor κ.ά.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2015: Χάλκη, Τουρκία

Με ιδιαίτερη επιτυχία πραγματοποιήθηκε από 8-10 Ιουνίου ή 2^η Διεθνής Διάσκεψη στη Χάλκη με γενικό θέμα: «Θεολογία, Οικολογία και ο Λόγος: μιιά συζήτηση για τὸ περιβάλλον, τὴ λογοτεχνία καὶ τὴ τέχνη». Στὸ πλαίσιο τῆς Διάσκεψης τῆς Χάλκης (Halki Summit) λαμβάνουν μέρος ἀκτιβιστές, ἐπιστήμονες, δημοσιογράφοι, ἐπιχειρηματίες, θεολόγοι καὶ ἀκαδημαϊκοί, οἱ ὁποιοὶ ἀσχολοῦνται καὶ ἐργάζονται σὲ διεπιστημονικὴ προοπτικὴ, προκειμένου νὰ ἐμπλουτίσουν τὴ παγκόσμια συζήτηση γύρω ἀπὸ τὰ ζητήματα τοῦ περιβάλλοντος. Στὸ ἐπίκεντρο τῆς σχετικῆς συζήτησης βρίσκεται ἡ πεποίθηση ὅτι καμιά προσπάθεια δὲν μπορεῖ νὰ ἀποφέρει καρπὸς, χωρὶς τὴν ἀναγκαῖα ἀλλαγὴ σὲ ἐπίπεδο ἀξιών, ὅπως αὐτὲς ἐκφράζονται μέσα ἀπὸ τὴν ἠθική, τὴν πνευματικότητα καὶ τὴ θρησκεία. Καὶ στὴ φετινὴ διάσκεψη ἔλαβαν μέρος πρωτοπόροι καὶ εἰδικοί στὰ θέματα αὐτὰ ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον. Ἡ Διάσκεψη ξεκίνησε μὲ τὸ σχετικὸ χαιρετισμὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, ἐνῶ μεταξὺ ἄλλων πήραν μέρος οἱ Terry Tempest Williams (ποιήτρια καὶ συγγραφέας), Terry Eagleton (θεωρητικὸς λογοτεχνίας καὶ κριτικός), Καθ. Timothy Goringe (θεολόγος καὶ μελισσοκόμος), Δρ. Raj Patel (συγγραφέας καὶ ἀκτιβιστής), James Balog (ὄρειβάτης καὶ φωτογράφος), Bruce Clark (Δημοσιογράφος τοῦ περιοδικοῦ Economist, εἰδικὸς σὲ θέματα θρη-

σκείας), Παντελῆς Καλαϊτζίδης (Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου) κ.ά. Ἔλαβαν μέρος πολλοὶ Μητροπολίτες τοῦ Θρόνου, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Κωνσταντινούπολης Ishak Haleva, ὁ Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδας στὴν Κωνσταντινούπολη Εὐάγγελος Σέκερης κ.ά.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2015: Λωζάννη, Ἑλβετία

Ἀπὸ τὴς 10 ἕως τὴς 11 Ἰουνίου ἔλαβε χώρα διεθνὲς ἐπιστημονικὸ συνέδριο, τὸ ὁποῖο διοργανώθηκε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λωζάννης σὲ συνεργασία μὲ τὰ Πανεπιστήμια τοῦ Manchester καὶ τοῦ Sheffield καὶ εἶχε ὡς θέμα τοῦ τὴν ἔρημο καὶ τὸ συμβολικὸ καὶ θεολογικὸ τῆς περιεχόμενου σὲ ἰουδαϊκὰ καὶ χριστιανικὰ κείμενα. Ὁμιλητὲς ἦταν μεταξὺ ἄλλων οἱ: Chr. Nihan, G. Brooke, Th. Römer, Chr. Furrer, S. Buttica, Fr Amslér κ.ά.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2015: Βόλος

Ὁλοκληρώθηκαν οἱ ἐργασίες τῆς 2ης Συνάντησης Ὁρθόδοξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν Βιβλικῶν Θεολόγων μὲ θέμα «Ἡ θεολογία τοῦ Βαπτίσματος στὴν Καινὴ Διαθήκη σὲ ὀρθόδοξη καὶ ρωμαιοκαθολικὴ προοπτικὴ», τὴν ὁποία διοργάνωσε ἡ Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου σὲ συνεργασία μὲ τὴ Ρωμαιοκαθολικὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Φλωρεντίας στὸ διάστημα 11 ἕως 13 Ἰουνίου 2015 στὸ συνεδριακὸ κέντρο “Θεσσαλία” στὰ Μελισσιάτικα Βόλου. Στὴ συνάντηση συμμετεῖχαν δώδεκα εἰδικοί βιβλικοὶ ἐρευνητὲς (ἔξι ἀπὸ τὴν ἀθε πλευρὰ). Στὴς τρεῖς εἰσαγωγικὲς εἰσηγήσεις παρουσιάστηκαν οἱ βαπτισματικὲς πρακτικὲς στὸν Ἰουδαϊσμὸ καὶ στὴς μυστηριακὲς λατρεῖες, καθὼς καὶ ἡ σημασία καὶ ἡ θεολογία τοῦ βαπτίσματος ἀπὸ Ὁρθόδοξης καὶ Ρωμαιοκαθολικῆς πλευρᾶς. Στὴς

πέντε υπόλοιπες κύριες εισηγήσεις παρουσιάστηκαν οι καινοδιαθηκικές μαρτυρίες για το βάπτισμα και πτυχές της θεολογίας του βαπτίσματος, όπως αυτές αναπτύσσονται από τους διάφορους συγγραφείς της Καινής Διαθήκης: στα εὐαγγέλια (συνοπτικά και κατά Ἰωάννην), στις Πράξεις τῶν Ἀποστόλων και στις παύλειες ἐπιστολές (με ἔμφαση στήν Α΄ πρὸς Κορινθίους, και στήν πρὸς Ἑβραίους). Στὰ δύο σεμινάρια (workshops), δύο κάθε φορά βιβλικοί ἐπιστήμονες ἀνέλυσαν ἀπὸ Ὁρθόδοξης και Ρωμαιοκαθολικῆς πλευρᾶς τὰ Γαλ. 3,26-28 και Ρωμ. 6,1-14 και παρουσίασαν τὴν πρόσληψή τους στήν πατερική και λειτουργική παράδοση Ἀνατολῆς και Δύσης. Χαιρετισμὸ στήν ἐκδήλωση ἀπηύθυναν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δημητριάδος και Ἄλμυρου κ. Ἰγνάτιος, ὁ Κοσμήτωρ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Σχολῆς τῆς Φλωρεντίας Stefano Tarocchi ἐκ μέρους τῆς ὁμάδας τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, ὁ Διευθυντῆς τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου Δρ. Παντελῆς Καλαϊτζίδης και ἐκ μέρους τοῦ Κέντρου Οἰκουμενικῶν, Ἱεραποστολικῶν και Περιβαλλοντικῶν Σπουδῶν «Μητροπολίτης Παντελεῶν Παπαγεωργίου» ὁ ὄμ. καθηγητῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ΑΠΘ Πέτρος Βασιλειάδης. Ὁμιλητὲς ἦταν ἀπὸ Ὁρθόδοξης πλευρᾶς: ὁ ὁμότιμος καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ΑΠΘ Πέτρος Βασιλειάδης («Τὸ Βάπτισμα στήν Καινὴ Διαθήκη: Μία ὀρθόδοξη προσέγγιση»), ὁ ἐπίκ. καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ΕΚΠΑ Κωνσταντῖνος Ζάραρας («Τὸ Βάπτισμα στὸν Ἰουδαϊσμὸ και στὶς μυστηριακὲς λατρεῖες τοῦ Ἑλληνορωμαϊκοῦ κόσμου»), ὁ ἀναπλ. καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ΕΚΠΑ και μέλος τοῦ Δ.Σ. τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου Χρῆστος Καρακόλης, («Τὸ Βάπτισμα στὸ κατά Ἰωάν-

νην εὐαγγέλιο»), ὁ ἐπίκ. καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ΑΠΘ Μόσχος Γκουτζιούδης («Τὸ Βάπτισμα στήν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολή»), ὁ ἐπισκέπτης καθηγητῆς στὸ Ὁρθόδοξο Ἰνστιτοῦτο τοῦ Cambridge, Διδάσκων στὸ ΕΑΠ και μέλος τοῦ Δ.Σ. τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν π. Δημήτριος Μπαθρέλλος («Γαλ. 3,26-28: μία ὀρθόδοξη προσέγγιση») και ἡ ἐπίκ. καθηγήτρια τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ΑΠΘ και μέλος τοῦ Δ.Σ. τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Αἰκατερίνη Τσαλαμπούνη («Ρωμ. 6,1-14: μία Ὁρθόδοξη προσέγγιση»). Ἀπὸ Ρωμαιοκαθολικῆς πλευρᾶς ὁμιλητὲς ἦταν οἱ: Filippo Belli, καθηγητῆς στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Φλωρεντίας («Τὸ Βάπτισμα στήν Καινὴ Διαθήκη: μία ρωμαιοκαθολικὴ προσέγγιση»), Stefano Tarocchi, κοσμήτωρ και καθηγητῆς στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Φλωρεντίας («Τὸ Βάπτισμα στὰ Συνοπτικά Εὐαγγέλια και τὶς Πράξεις»), Francesco Bianchini, καθηγητῆς στὸ Ποντιφικὸ Πανεπιστήμιο Ρώμης («Τὸ Βάπτισμα στὸν Παῦλο: τὸ παράδειγμα τῆς Α΄ Κορινθίους»), ἡ Gioietta Casella, λέκτωρ στὰ Καθολικὰ Πανεπιστήμια Φλωρεντίας και Μιλάνου («Ἡ ἐνέργεια και τὸ δῶρο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὸ Βάπτισμα σύμφωνα με τὶς παύλειες ἐπιστολές»), ἡ Elena Giannarelli, καθηγήτρια στὸ Τμῆμα Λογοτεχνίας και Φιλοσοφίας τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Φλωρεντίας («Γαλ. 3,26-28: μία ρωμαιοκαθολικὴ προσέγγιση») και Stefano Romanello, καθηγητῆς στὶς Θεολογικὲς Σχολές τοῦ Triveneto και τῆς Udine («Ρωμ. 6,1-14: μία ρωμαιοκαθολικὴ προσέγγιση»).

ΙΟΥΝΙΟΣ 2015: Βέροια

Στὸ διάστημα 26 ἕως 28 Ἰουνίου ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Βεροίας, Καμπανίας και Ναούσης διοργάνωσε τὸ καθιερωμένο ἐτήσιο

Διεθνές Συνέδριο στο πλαίσιο των έορτασμών των ΚΑ΄ Παυλείων με τὸ θέμα «Υπομονὴ καὶ καρτερία στὴ σύγχρονη ἐποχὴ κατὰ τὸν ἀπόστολο Παῦλο». Οἱ ὁμιλητὲς ἀνέπτυξαν πτυχὲς τοῦ ζητήματος, ὅπως τὸ πῶς πραγματεύονται τὸ θέμα ἡ Ἅγια Γραφή καὶ οἱ Πατέρες καὶ ἀποτυπώνεται στὴν ὑμνογραφία καὶ στὴν εἰκονογραφία καὶ διερεύνησαν τὴν σημασία τῆς ὑπομονῆς στὴν σύγχρονη ἐποχὴ. Ὁμιλητὲς

ἦταν οἱ: μητροπολίτης Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς Νικόλαος, μητροπολίτης Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριάς Ἰουστίνος, μητροπολίτης Ἀργολίδος Νεκτάριος, πρωτ. Ἀδαμάντιος Αὐγουσιτίδης, ἀρχιμ. Θεολόγος Ἀμπόνης, Ἰ. Γαλάνης, Κ. Μπελέζος, Δ. Καϊμάκης, Γ. Ἰατροίδης, Στ. Μακρῆς, Χ. Μαυροπούλου-Τσιούμη, Μ. Καζαμία-Τσέρνου, Ἀστ. Ἀργυρίου, Χ. Οἰκονόμου, Μ. Καραμπελιᾶ καὶ μοναχὴ Θεολογία.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΜΑΪΟΣ 2015: Ρόδος

Ἐπίσημο ἀνακοινωθὲν τῆς 16^{ης} συνάντησης τῆς Διεθοῦς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξὺ τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ τῆς Παγκόσμιας Λουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας:

16th Session of the International Joint Commission on the Theological Dialogue between the Orthodox Church and the Lutheran World Federation Rhodes, Greece, 28 April – 5 May 2015 COMMUNIQUE

The 16th Plenary of the International Joint Commission on the Theological Dialogue between the Orthodox Church and the Lutheran World Federation was held in the Apostolic island of Rhodes, Greece (28 April - 5 May), hosted by the Ecumenical Patriarchate under the auspices of His Eminence Metropolitan Kyrillos of Rhodes. A message with blessings and prayers was received during the Meeting from His All Holiness the Ecumenical Patriarch Bartholomew. The meeting was chaired by the two co-presidents, from the Orthodox side by H.E. Metropolitan Prof. Dr. Gennadios of

Sassima (Ecumenical Patriarchate), and from the Lutheran World Federation side by Bishop (em.) Prof. Dr. Christoph Klein (Evangelical Church of Augsburg Confession in Romania). Orthodox participants were delegates from the following Churches: H. E. Metropolitan Prof. Dr. Gennadios of Sassima and V. Rev. Second Patriarchal Deacon Dr. Theodoros Meimaris (co-secretary, Ecumenical Patriarchate), H. E. Metropolitan Dr. Makarios of Kenya and Eirinoupolis (Patriarchate of Alexandria), V. Rev. Alexi Chehadeh (Patriarchate of Antioch), V. Rev. Protopresbyter Prof. Dr. George Dion Dragas (Patriarchate of Jerusalem), V. Rev. Dr. Valentin Vassechko (Patriarchate of Moscow), Dr. Rade Kisić (Patriarchate of Serbia), Rev. Prof. Dr. Viorel Ionita (Patriarchate of Romania), V. Rev. Protopresbyter Prof. Dr. Georgios Zviadadze (Patriarchate of Georgia), H. E. Metropolitan Dr. Isaias of Tamassos and Oreini (Church of Cyprus), Prof. Dr. Christos Voulgaris (Church of Greece), V. Rev. Andrzej Minko (Church of Poland), Mr. Nathan Hoppe (Church of Albania), and Consultants: Prof. Dr. Kon-

stantinos Delikostantis (Ecumenical Patriarchate), Rev. Dr. Cosmin Pricop (Patriarchate of Romania) and V. Rev. Stefanos Chrysanthou (Church of Cyprus). The following Lutheran participants were representing various member churches of the Lutheran World Federation: Bishop Prof. Dr. Christoph Klein (Evangelical Church of the Augsburg Confession in Romania), Prof. Dr. Kenneth G. Appold (ELCA, USA), Rev. Dr. Stephanie Dietrich (Church of Norway), Rev. Prof. Dr. Hermann Pitters (Evangelical Church of the Augsburg Confession in Romania), Superintendent Klaus Schwarz (Evangelical Lutheran Church of Wurttemberg, Germany), Rev. Dr. Jeffrey Silcock (Lutheran Church of Australia), Rev. Dr. Jennifer Wasmuth (Evangelical Lutheran Church of Hannover, Germany), Rev. Prof. Dr. Risto Saarinen (Evangelical Lutheran Church of Finland), Rev. Prof. Dr. Sarah Hinlicky Wilson (Institute for Ecumenical Research, France, Consultant) and Rev. Dr. Kaisamari Hintikka (LWF, co-secretary). Contacts between the Ecumenical Patriarch Jeremias II (Tranos) and Lutheran professors of the University of Tübingen, Germany, began in Europe at the time of the Reformation in the 16th century. Thus, the dialogue has historical precedent. The present official conversations between the Orthodox Church and the Lutheran World Federation began in 1981 in Espoo, Finland, after three years of preparatory meetings. The Joint Commission, in its 15th Plenary Meeting in Wittenberg, Germany, in June 2011, launched the theme: “The Mystery of the Church: F. Ordained Ministry/Priesthood”. Meanwhile, the Commission held three preparatory meetings to

study and consider specifically: 1. “The Understanding of Ministry/Priesthood in the Light of Holy Scripture and the Early Church” (London, United Kingdom, May 5-10, 2012), 2. a) “The Lutheran understanding of Ministry/Priesthood during the period of the Reformation”, and b) “Apostolic Succession and Ordination from a historical, patristic and canonical point of view” (Sibiu, Romania, May 24-28, 2013), and 3. a) “Liturgical Texts on rites of ordination in Orthodox and in Lutheran traditions”, and b) “The Lutheran understanding of the ordination of women to the priesthood, and the Orthodox understanding of the role and the place of women in the Church and the question of the ordination of women” (Tallinn, Estonia, May 8-13, 2014). The Commission studied papers and reports from the Preparatory Meetings of London, Sibiu and Tallinn, as well as new papers from both sides with commentaries on the above-mentioned Draft Statements. Intensive discussions revealed the need for further research especially on the Biblical foundations and early Church teachings and on the Apostolicity of the Church, concerning the office of Ministry/Priesthood in both traditions. The Plenary Meeting formulated a new provisional Statement that will be developed further in the forth-coming meetings in the near future. The Commission, before completing its task, had an extended and thorough discussion about the landmark of the 500th anniversary of the Reformation initiated by the theology of Martin Luther, which will be solemnly celebrated in 2017. In addition, it was decided that appropriate festivities should take place during the next Joint Commission Plenary, to be hosted in 2017

by the Lutheran World Federation. H.E. Metropolitan Gennadios of Sassima informed the Commission about the intensive preparatory process for convening the Holy and Great Council of the Orthodox Church, scheduled to be held next year, 2016, in Constantinople upon the invitation of His All Holiness the Ecumenical Patriarch Bartholomew and the unanimous consent of all the Heads of the Holy Orthodox Churches. The intensive work of the Commission started with an opening Doxology Prayer at the Holy Monastery of the Mother of God “Faneromeni”, led by His Eminence Metropolitan Kyrillos of Rhodes, who, during the opening session, addressed the Commission and stressed the significance of continuing this important dialogue in truth and love. Warm greetings were also extended to the participants by Mr. Fotis Chatzidiakos, Mayor of Rhodes, and Mr. Charalambos Kokkinos, Deputy State Representative in the region. The Commission members, in a prayer service, expressed their sympathy for and solidarity with the victims, the people and the children suffering from the recent devastating earthquake in Nepal. In addition, they extended their prayers for peace and reconciliation for all suffering people in the Middle East and in Ukraine. On Friday, 1 May, the participants visited the Ecumenical Center of the Evangelical Church (German speaking) in Rhodes, warmly welcomed with prayers by the local pastor Rev. Dr Bernt Busch, and met with members of the local community. On Sunday, 3 May, the group attended the Divine Liturgy at the Cathedral Church of the Annunciation of the Virgin Mary in Rhodes celebrated by H.E. Metropolitan Isaias of Tamassos and

Oreini, where the historic Pan-Orthodox Conferences of Rhodes started in 1961. Afterwards, the participants visited the archaeological sites and the medieval Castle of the old city, Lindos and the Philerimos Monastery. During the meeting the members further enjoyed the generous hospitality of the local Orthodox Church and of various parishes, and were grateful for the warm welcome extended by all. The next Preparatory Meeting of the Commission is scheduled to take place in 2016, hosted by the Orthodox. The meeting will deal with already identified topics from both sides which have not yet been fully developed on the way to constituting a final Statement on the discussed general theme “Ordained Ministry/Priesthood in the life of the Church”.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2015: Ρώμη

*Ἡ παρέμβαση τοῦ Μητροπολίτη
Περγάμου Ἰωάννη (Ζηζιούλα),
ἐκπροσώπου τοῦ Οἰκουμενικοῦ
Πατριάρχου στήν παρουσίαση τῆς
ἐγκυκλίου τοῦ Πάπα «Laudato Si» γιά
τήν προστασία τοῦ περιβάλλοντος
(18.6.2015)*

Εἰσαγωγή

Θά ἤθελα νά ἐκφράσω τήν βαθιά μου εὐγνωμοσύνη γιά τήν τιμὴ νά παραστῶ στήν δημοσιοποίηση τῆς Νέας Ἐγκυκλίου τῆς Αὐτοῦ Ἁγιότητος τοῦ Πάπα Φραγκίσκου «Laudato Si». Εἶμαι, ἐπίσης εὐγνώμων ἀπό τὸ γεγονός ὅτι ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, μοῦ ἀνέθεσε νά μεταφέρω τήν προσωπική χαρὰ καὶ ἱκανοποίησή του γιά τήν ἔκδοση τῆς Ἐγκυκλίου. Ὅπως ὀρισμένοι ἀπὸ ἐσᾶς ἴσως γνωρίζετε, τὸ Οἰκουμενικὸ

Πατριαρχείο είναι τὸ πρῶτο στὸν Χριστιανικὸ κόσμο ποὺ ἔχει ἐπιστήσει τὴν προσοχὴ τῆς Διεθοῦς Κοινότητος στὴν σοβαρότητα τοῦ οἰκολογικοῦ προβλήματος καὶ τὴν ὑποχρέωση τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἐκφράσει τὴν ἀνησυχία της καὶ νὰ καταβάλει προσπάθεια μὲ ὅλα τὰ πνευματικὰ μέσα ποὺ ἔχει στὴν διάθεσή της γιὰ τὴν προστασία τοῦ φυσικοῦ μας περιβάλλοντος. Ἔτσι, πρὶν ἀπὸ τὸ ἔτος 1989, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Δημήτριος ἐξέδωσε Ἐγκύκλιο πρὸς τοὺς πιστοὺς Χριστιανοὺς καὶ σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καλῆς θέλησης, στὴν ὁποία ὑπογραμμίζει τὴ σοβαρότητα τοῦ οἰκολογικοῦ προβλήματος καὶ τὶς θεολογικὲς καὶ πνευματικὲς διαστάσεις του. Αὐτὸ ἀκολούθησε μιὰ σειρά ἀπὸ δραστηριότητες, ὅπως Διεθνεῖς Διασκέψεις Θερησκευτικῶν Ἡγετῶν καὶ ἐπιστημόνων ἐμπειρογνομόνων, καθὼς καὶ σεμινάρια γιὰ νέους κληρικούς τῆς Ἐκκλησίας κ.λ.π., ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, μὲ στόχο τὴν προώθηση τῆς οἰκολογικῆς συνείδησης μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν, ὅσο καὶ εὐρύτερα στὴν κοινωνία ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.

Ἡ ἐκδοσὴ τῆς Ἐγκυκλίου «Laudato Si» εἶναι, ἐπομένως, μιὰ εὐκαιρία μεγάλης χαρᾶς καὶ ἱκανοποιήσεως γιὰ τοὺς Ὁρθόδοξους. Γιὰ αὐτούς, θὰ ἤθελα νὰ ἐκφράσω τὴν βαθιὰ μου εὐγνωμοσύνη μὲ πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἁγιότητα νὰ ἐπιστήσει τὴν προσοχὴ τοῦ κόσμου μὲ τὴν υπεύθυνη φωνή του γιὰ τὴν ἐπείγουσα ἀνάγκη προστασίας τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν ζημίαν ποὺ ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι προκαλοῦμε σὲ αὐτό, μὲ τὴν συμπεριφορὰ μὲς ἀπέναντι στὴ φύση. Αὐτὴ ἡ Ἐγκύκλιος ἔρχεται σὲ μιὰ κρίσιμη στιγμή στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας καὶ θὰ ἔχει ἀναμφίβολα μιὰ παγκόσμια ἐπίδραση στὴν συνείδηση τῶν ἀνθρώπων.

Ἐκεῖνοι ποὺ θὰ διαβάσουν τὴν Ἐγκύκλιο θὰ ἐντυπωσιαστοῦν ἀπὸ τὸ βάθος καὶ τὴν ἐπιμέλεια μὲ τὴν ὁποία τὸ οἰκολογικὸ πρόβλημα ἀντιμετωπίζεται καὶ τὴν σοβαρότητα ποὺ δείχνει πρὸς τὰ ἔξω, μαζὶ μὲ συγκεκριμένες εἰσηγήσεις καὶ προτάσεις γιὰ τὸ πῶς πρέπει νὰ δράσουν καὶ νὰ ἀντιμετωπίσουν τὶς συνέπειές της. Ὑπάρχει στὶς σελίδες τῆς ἀρκετὴ τροφή γιὰ σκέψη γιὰ ὅλους: τὸν ἐπιστήμονα, τὸν οἰκολόγο, τὸν κοινωνιολόγο καὶ πάνω ἀπὸ ὅλα τοὺς πιστοὺς τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ δικός μου σχολιασμός θὰ περιοριστεῖ στὸν πλοῦτο τῆς θεολογικῆς σκέψης καὶ πνευματικότητος τῆς Ἐγκυκλίου. Ὁ χρόνος καὶ ὁ χώρος δὲν μοῦ ἐπιτρέπουν νὰ κάνω μιὰ πλήρη ἀνάλυση γιὰ τὶς ἀναφορὲς αὐτῶν τῶν θεμάτων.

Θὰ περιοριστῶ στὰ ἀκόλουθα σημεῖα:

- Στὴν Θεολογικὴ σημασία τῆς οἰκολογίας,
- Στὴν πνευματικὴ διάσταση τοῦ οἰκολογικοῦ προβλήματος,
- Καὶ στὴν Οἰκουμενικὴ σημασία τῆς Ἐγκυκλίου.

1. Θεολογία καὶ Οἰκολογία

Τὴ σχέση ἔχει ἡ οἰκολογία μὲ τὴ θεολογία; Στὰ παραδοσιακὰ ἐγχειρίδια τῆς Θεολογίας, δὲν ὑπάρχει σχεδὸν καθόλου χώρος γιὰ τὴν οἰκολογία καὶ τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὸ Ἀκαδημαϊκὸ Πρόγραμμα Σπουδῶν τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν, Καθολικῶν, Ὁρθόδοξων καὶ Προτεσταντικῶν. Ἡ Ἐγκύκλιος ἀφιερώνει ἓνα ὁλόκληρο κεφάλαιο (κεφ. 2) γιὰ νὰ δείξει τὶς βαθιὲς οἰκολογικὲς ἐπιπτώσεις τοῦ χριστιανικοῦ δόγματος τῆς δημιουργίας. Ἐπισημαίνει ὅτι, σύμφωνα μὲ τὴν Ἁγία Γραφή «ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ εἶναι θεμελιωμένη σὲ τρεῖς βασικὲς καὶ στενὰ συνυφασμένες σχέσεις: μὲ τὸν Θεό,

την γειτονική χώρα και με την ίδια τη γη» (§ 66). Η τρίτη αυτή σχέση, δηλαδή με τη γη, έχει πολύ συχνά αγνοηθεί από την χριστιανική Θεολογία σε τέτοιο βαθμό, ώστε ο Άμερικανός ιστορικός Lynn White, σε ένα δημοφιλές άρθρο του στο περιοδικό *Scientist* (1967), θα κατηγορήσει την Χριστιανική Θεολογία για άδιαφορία για την σύγχρονη οικολογική κρίση. Διότι είναι αλήθεια ότι στη Χριστιανική Θεολογία το ανθρώπινο όν ως κορωνίδα της υλικής δημιουργίας, επιτρέπει στους ανθρώπους να την αντιμετωπίσουν ως μέσο για την ικανοποίηση των αναγκών και των επιθυμιών τους. Το ανθρώπινο όν έχει λησμονήσει και έχει καταχραστεί την βιβλική εντολή προς το πρώτο ανθρώπινο ζευγάρι – «αύξάνεσθε και πληθύνεσθε και πληρώσατε την γη και κατακυριεύσατε αυτής» (Γεν. 1,28)– ή ανθρωπότητα ένθαρρύνεται να αξιοποιήσει το υλικό της δημιουργίας απεριόριστα με κανένα σεβασμό για την ακεραιότητά της και άκομη και την ιερότητά της.

Αυτή η στάση για τη δημιουργία δεν οδηγεί μόνο σε κατάχρηση του βιβλικού δόγματος, αλλά την ίδια στιγμή έρχεται σε αντίθεση με τις θεμελιώδεις αρχές της χριστιανικής πίστης. Μια από αυτές είναι η πίστη στην Ένανθρώπιση του Χριστού. Αναλαμβάνοντας την ανθρώπινη φύση, ο Υιός του Θεού ανέλαβε την υλική δημιουργία στο σύνολό της. Ο Χριστός ήρθε να σώσει ολόκληρη την κτίση μέσα από την ενσάρκωση, όχι μόνο την ανθρωπότητα! Γιατί σύμφωνα με τον Άγιο Παύλο (Προς Ρωμαίους, 8, 23) «πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν», περιμένει τη σωτηρία της μέσα από την ανθρωπότητα.

Ἡ ἄλλη βασική ἀρχὴ τῆς χριστιανικῆς πίστεως ποὺ ἔχει σημαντικὲς οικολογικὲς ἐπιπτώσεις σχετίζεται με τὴν ἴδια τὴν καρ-

διά τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι ἡ Θεία Εὐχαριστία. Στὴν τέλεση τῆς Εὐχαριστίας, ἡ Ἐκκλησία προσφέρει στὸν Θεὸ τὸν υἱκὸ κόσμο, με τὴν μορφή τοῦ Ἄρτου καὶ τοῦ Οἴνου. Σὲ αὐτὸ τὸ Μυστήριο, χρόνος καὶ ὕλη ἀγιάζονται! Ἔχουν προσφερθεῖ στὸν Δημιουργὸ με εὐγνωμοσύνη ὡς δῶρα του σὲ ἐμᾶς! Ἡ δημιουργία ἐπίσημα δηλώνεται ὡς δῶρο τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ ἀνθρώπινα ὄντα, ἰδιοκτῆτες τῆς πράξεως τῆς δημιουργίας ὡς ἱερεῖς, ποὺ θὰ σηκώσουν τὴν ἀγιότητα τῆς θείας ζωῆς. Αὐτὸ φέρνει στὸ νοῦ τὰ λόγια προσευχῆς τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου τῆς Ἀσίζης με τὰ ὁποῖα ἀνοίγει ἡ Ἐγκύκλιος: «Δόξα σοι Κύριε, διὰ τῆς ἀδελφῆς μας, Μητέρας Γῆς». Ὅπως ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς καὶ ἄλλοι Ἕλληνες Πατέρες, θέτουν, τὴν διαπνοὴ τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ στὴ δημιουργία μέσα ἀπὸ τὶς Θεῖες Ἐνεργειές Του! Ὅτι, δηλώνει ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸν ψαλμωδὸ, καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁδηγεῖ τὸν κοσμικὸ χορὸ τῆς δοξολογίας στὸν Δημιουργὸ ὡς ἱερᾶς τῆς δημιουργίας. Με αὐτὸν τὸν τρόπο κατανόησης τοῦ τόπου καὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς ἀνθρωπότητας στὴ δημιουργία, εἶναι κοινὴ τόσο γιὰ τὴν Ἀνατολὴ ὅσο καὶ γιὰ τὴν Δυτικὴ χριστιανικὴ παράδοση καὶ ἔχει ιδιαίτερη σημασία γιὰ τὴν καλλιέργεια ἑνὸς οικολογικοῦ ἥθους.

2. Ἡ πνευματικὴ διάσταση

Ὅπως σαφέστερα προκύπτει ἀπὸ τὴν Ἐγκύκλιο, ἡ οικολογικὴ κρίση εἶναι οὐσιαστικὰ ἕνα πνευματικὸ πρόβλημα. Ἡ σωστὴ σχέση μεταξύ τῆς ἀνθρωπότητας καὶ τῆς γῆς ἢ τὸ φυσικὸ περιβάλλον τῆς ἔχει κομματιαστῆ με τὴν πτώση τόσο πρὸς τὰ ἔξω, ὅσο καὶ ἐσωτερικὰ σὲ ἐμᾶς, καὶ αὐτὴ ἡ ρήξη εἶναι ἡ ἁμαρτία. Ἡ Ἐκκλησία πρέπει τώρα νὰ εἰσαγάγει στὴν διδασκα-

λία της τήν ἁμαρτία γιὰ τὸ φυσικὸ περιβάλλον, τήν οἰκολογικὴ ἁμαρτία. Ἡ μετάνοια πρέπει νὰ ἐπεκταθεῖ γιὰ νὰ καλύψει τὶς ζημιὲς ποὺ κάνουμε στὴν φύση, τόσο ὡς ἄτομα, ὅσο καὶ ὡς κοινωνίες. Αὐτὸ πρέπει νὰ φέρει στὴν συνειδήσή του κάθε Χριστιανὸς ποὺ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν σωτηρία του.

Ἡ ρήξη τῆς σωστῆς σχέσης ἀνάμεσα στὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὴν φύση ὀφείλεται στὴν ἄνοδο τοῦ ἀτομισμοῦ στὸν πολιτισμὸ μας. Ἡ ἐπιδίωξη τῆς ἀτομικῆς εὐτυχίας ἔχει γίνει ἓνα ἰδανικὸ τῆς ἐποχῆς μας. Ἡ οἰκολογικὴ ἁμαρτία ὀφείλεται στὴν ἀνθρώπινη ἀπληστία ποὺ τυφλώνει τοὺς ἄνδρες καὶ τὶς γυναῖκες μέχρι τοῦ σημείου νὰ ἀγνοήσουν καὶ νὰ παραγκωνίσουν τὴν βασικὴ ἀλήθεια ὅτι ἡ εὐτυχία τοῦ ἀτόμου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν σχέση τῆς μὲ τὰ ὑπόλοιπα ἀνθρώπινα ὄντα. Ὑπάρχει μιὰ κοινωνικὴ διάσταση στὴν οἰκολογία ποὺ φέρνει ἢ Ἐγκύκλιος μὲ σαφήνεια. Ἡ οἰκολογικὴ κρίση πηγαίνει χέρι-χέρι μὲ τὴν ἐξάπλωση τῆς κοινωνικῆς ἀδικίας. Δὲν μπορούμε νὰ ἀντιμετωπίσουμε μὲ ἐπιτυχία τὸ ἓνα χωρὶς νὰ ἀσχολούμαστε μὲ τὸ ἄλλο.

Ἡ οἰκολογικὴ ἁμαρτία εἶναι ἁμαρτία, ὄχι μόνο κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐναντίον τοῦ πλησίον μας. Καὶ εἶναι ἁμαρτία, ὄχι μόνο τοῦ ἄλλου, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικοῦ μας χρόνου, ἀλλὰ –καὶ αὐτὸ εἶναι σοβαρὸ– καὶ ἐναντι τῶν μελλοντικῶν γενεῶν. Μὲ τὴν καταστροφὴ τοῦ πλανήτη μας, γιὰ νὰ ἱκανοποιήσουμε τὴν ἀπληστία μας γιὰ τὴν εὐτυχία, θὰ κληροδοτήσουμε στὶς ἐπόμενες γενεές, ἓναν κόσμον ποὺ ἔχει καταστραφεῖ ἀνεπανόρθωτα, μὲ ὅλες τὶς ἀρνητικὲς συνέπειες ποὺ θὰ ἔχει γιὰ τὴν ζωὴ τους. Πρέπει νὰ δράσουμε, ὡς ἐκ τούτου, μὲ ὑπευθυνότητα ἀπέναντι στὰ παιδιά μας καὶ τὶς γενεές ποὺ θὰ ἔρθουν σὲ αὐτὴ τὴν ζωὴ.

Ὅλα αὐτὰ μᾶς καλοῦν γιὰ τὸ τί μπορούμε νὰ περιγράψουμε ὡς ἓνα οἰκολογικὸ ἀσκητισμὸ. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι οἱ μεγάλες μορφές τῆς χριστιανικῆς ἀσκητικῆς παράδοσης, εἶχαν εὐαισθησία στὰ βάσανα ὄλων τῶν πλασμάτων. Τὸ ἰσοδύναμο τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου τῆς Ἀσίξης, εἶναι ἄφθονο στὴν μοναστικὴ παράδοση τῆς Ἀνατολῆς. Ὑπάρχουν στοιχεῖα ἀπὸ τὴν ζωὴ τῶν ἁγίων τῆς ἐρήμου ποὺ παρουσιάζουν τὴν ἀσκητικὴ, ποὺ κλαίουν καὶ ὀδύρονται γιὰ τὸν πόνο καὶ τὸν θάνατο τοῦ κάθε πλάσματος, καὶ ὀδηγοῦν σὲ μιὰ εἰρηνικὴ καὶ φιλικὴ συνύπαρξη, ἀκόμη καὶ μὲ τὰ θηρία. Αὐτὸ δὲν εἶναι ρομαντισμὸς. Πηγάζει ἀπὸ τὴν καρδιά ποὺ ἀγαπᾶ καὶ τὴν πεποίθηση ὅτι ἀνάμεσα στὸν φυσικὸ κόσμον καὶ τὸν ἑαυτὸ μας, ὑπάρχει μιὰ ὀργανικὴ ἐνότητα ποὺ ἀλληλοεξαρτᾶται καὶ μᾶς κάνει νὰ μοιραζόμαστε μιὰ κοινὴ μοῖρα, ἀκριβῶς ὅπως ἔχουμε μὲ τὸν ἴδιο τὸν Δημιουργό. Ὁ ἀσκητισμὸς εἶναι μιὰ δυσάρεστη ἰδέα στὴν σημερινὴ κουλτούρα μας, ἢ ὅποια μετᾷ τὴν εὐτυχία καὶ τὴν πρόοδο μὲ τὴν αὔξηση τοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς κατανάλωσης. Δὲν θὰ ἦταν ρεαλιστικὸ νὰ ἀναμένουν οἱ κοινωνίες μας νὰ υἱοθετήσουν τὸν ἀσκητισμὸ μὲ τὸν τρόπο τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐρήμου τῆς Ἀνατολῆς ποὺ ἔχουν βιώσει. Ἀλλὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ἦθος τοῦ ἀσκητισμοῦ μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ υἱοθετηθεῖ, ἂν ὁ πλανήτης μας πρέπει νὰ ἐπιβιώσει. Αὐτοσυγκράτηση στὴν κατανάλωση τῶν φυσικῶν πόρων εἶναι μιὰ ρεαλιστικὴ στάση καὶ πρέπει νὰ βρεθοῦν τρόποι γιὰ νὰ τεθεῖ ἓνα ὄριο στὴν τεράστια σπατάλη τῶν φυσικῶν ὑλικῶν. Ἡ τεχνολογία καὶ ἡ Ἐπιστῆμη πρέπει νὰ ἀφιερῶσουν τὶς προσπάθειές τους γιὰ ἓνα τέτοιο ἔργο. Ὑπάρχει μιὰ μεγάλη ἔμπνευση καὶ βοήθεια ποὺ μπορούν νὰ ἀντλήσουν

ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν Ἐγκύκλιο, ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀποψη.

Τέλος, ἡ πνευματικότητα πρέπει νὰ δημιουργήσει ἓνα οἰκολογικὸ ἦθος μέσῳ τῆς προσευχῆς. Ἡ Ἐγκύκλιος προσφέρει μερικὰ ὁμορφα παραδείγματα γιὰ τὸ πῶς πρέπει νὰ προσευχόμεσθε γιὰ τὴν προστασία τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ τὶς προσευχὲς ποὺ παρατίθενται στὸ τέλος τῆς Ἐγκυκλίου, παραθέτω τὸ ἀκόλουθο ἀπόσπασμα: Ὁ Θεὸς νὰ φέρει θεραπεία στὴν ζωὴ μας, Ὅτι μπορεῖ νὰ προστατέψει τὸν κόσμον καὶ ὄχι νὰ τὸν καταστρέψει, ὅτι μποροῦμε νὰ σπεύρουμε τὴν ὁμορφιά, ὄχι τὴν ρύπανση καὶ τὴν καταστροφή. Ἀγγίζει τὶς καρδιές, τῶν ἀτόμων ποὺ ἀναζητοῦν τὸ κέρδος, σὲ βάρος τῶν φτωχῶν τῆς γῆς. Μάθετε νὰ ἀνακαλύπτετε τὴν ἀξία τοῦ κάθε πράγματος, νὰ γεμίσετε δέος καὶ περισυλλογή, νὰ ἀναγνωρίσουμε ὅτι εἴμαστε βαθιὰ ἐνωμένοι μὲ κάθε πλᾶσμα ὅπως τὸ ταξίδι μας πρὸς τὴν κατεύθυνση τοῦ ἀπειρου φωτός. Σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο θὰ ἤθελα νὰ ἀναφέρω ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀποφάσισε, ἤδη τὸ 1989, νὰ ἀφιερῶσει τὴν 1ην Σεπτεμβρίου κάθε ἔτους γιὰ τὴν προσευχὴ γιὰ τὸ περιβάλλον. Ἡ ἡμερομηνία αὐτὴ σύμφωνα μὲ τὸ λειτουργικὸ ἡμερολόγιο τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, μᾶς πηγαινε πίσω στὰ βυζαντινὰ χρόνια, στὴν πρώτη ἡμέρα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους. Ἡ λειτουργικὴ ἀναφορὰ τῆς ἡμέρας περιλαμβάνει προσευχὲς γιὰ τὴν δημιουργία καὶ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἀνέθεσε σὲ σύγχρονο ὑμνογράφο ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος, νὰ συνθέσει ὁρισμένους ὕμνους γιὰ ἐκείνη τὴν ἡμέρα. Ἡ 1η Σεπτεμβρίου κάθε ἔτους εἶναι ἀφιερωμένη ἀπὸ τότε γιὰ τοὺς Ὁρθόδοξους γιὰ τὸ περιβάλλον. Μήπως αὐτὴ δὲν εἶναι μιὰ ἡμερομηνία γιὰ μιὰ τέτοια προσευχὴ γιὰ ὅλους τοὺς Χριστιανούς;

Αὐτὸ θὰ σηματοδοτήσει ἓνα περαιτέρω βῆμα γιὰ τὴν ἐγγύτητα μεταξύ τους. Αὐτὸ μὲ φέρνει στὸ τελευταῖο μου σχόλιο σχετικὰ μὲ τὴν Παπικὴ Ἐγκύκλιο, δηλαδὴ τὴν οἰκουμενικὴ σημασία της.

3. Ἡ Οἰκουμενικὴ σημασία τῆς Ἐγκυκλίου

Ὑπάρχουν κατὰ τὴ γνώμη μου τρεῖς διαστάσεις γιὰ τὸν οἰκουμενισμό. Ὁ οἰκουμενισμός, ποὺ μποροῦμε πρῶτα νὰ ἀποκαλέσουμε οἰκουμενισμό στὸν χρόνον, μιὰ ἔκφραση ποὺ πολὺ συχνὰ χρησιμοποιεῖ ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ὀρθόδοξους θεολόγους τοῦ περασμένου αἰῶνα, ὁ ἀείμνηστος π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ. Μὲ τὸν ὄρο αὐτὸ ἐννοοῦμε τὴν προσπάθεια τῶν διηρημένων Χριστιανῶν νὰ ἐνωθοῦν στὴν βάση τῶν κοινῶν τους σημείων, τῆς παράδοσης, τῆς διδασκαλίας τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ των Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῶν θεολογικῶν διαλόγων ποὺ λαμβάνουν χώρα στὴν Οἰκουμενικὴ Κίνηση τῆς ἐποχῆς μας καὶ φαίνεται νὰ εἶναι ἡ κυρίαρχη μορφή τοῦ οἰκουμενισμοῦ. Τὴν ἴδια στιγμὴ, ἓνας οἰκουμενισμὸς στὸ χωρὸ ἀσκεῖται ἐπίσης μέσῳ διάφορων Διεθνῶν Ὁργανισμῶν, ὅπως τὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ παρόμοιων οἰκουμενικῶν φορέων, ὅπου συγκεντρώνονται οἱ διηρημένοι Χριστιανοί, ἔτσι ὥστε τὰ διαφορετικὰ πολιτισμικὰ πλαίσια στὰ ὁποῖα ζοῦν, νὰ λαμβάνονται ὑπόψη κατὰ τὴν ἀναζήτηση τῆς ἐνότητας. Αὐτὸ ἔφερε κοντὰ Χριστιανούς ἀπὸ τὴν Ἀσία, τὴν Ἀμερική, τὴν Εὐρώπη, τὴν Λατινικὴ Ἀμερική κ.λπ., ποὺ εἶναι μιὰ ἔκφραση τῆς καθολικότητος τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Σὲ αὐτὲς τὶς δύο διαστάσεις ποὺ ἐχουν κυριαρχήσει στὴν οἰκουμενικὴ σκηνὴ τὰ τελευταῖα ἑκατὸ χρόνια θὰ πρέπει νὰ προσθέσουμε, νομίζω, μιὰ τρίτη, ἢ ὁποῖα συνήθως παραμελεῖται, δηλαδὴ αὐτὸ ποὺ

θά ἀποκαλοῦσα ὑπαρξιακὸ οἰκουμενισμό. Μὲ τὸν ὄρο αὐτὸ ἐννοῶ τὴν προσπάθεια νὰ ἀντιμετωπίσουμε μαζὶ τὰ πῶς βαθιὰ ὑπαρξιακὰ προβλήματα ποὺ ἀπασχολοῦν τὴν ἀνθρωπότητα στὸ σύνολό της – ὄχι μόνο σὲ συγκεκριμένα μέρη ἢ κατηγορίες ἀνθρώπων. Ἡ οἰκολογία εἶναι χωρὶς ἀμφιβολία ἢ πῶς προφανῆς ὑποψήφια στὴν προκειμένη περίπτωση. Πιστεύω ὅτι ἡ σημασία τῆς Παπικῆς Ἐγκυκλίου «Laudato Si» δὲν περιορίζεται στὸ θέμα τῆς οἰκολογίας. Βλέπω σὲ αὐτὴν μιὰ σημαντικὴ οἰκουμενικὴ διάσταση ποὺ φέρει τοὺς διηρημένους Χριστιανούς σὲ ἓνα κοινὸ ἔργο ποὺ πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσουν. Ζοῦμε σὲ μιὰ ἐποχὴ ὅπου τὰ θεμελιώδη ὑπαρξιακὰ προβλήματα κατακλύζουν τὶς παραδοσιακὲς διαιρέσεις καὶ σχέσεις μας, ποὺ φτάσουν στὸ σημεῖο τῆς ἐξαφάνισης. Κοιτάξτε, γιὰ παράδειγμα, τί συμβαίνει σήμερα στὴ Μέση Ἀνατολή: σκοτώνουν τοὺς χριστιανούς, ἀνεξάρτητα σὲ ποιά Ἐκκλησία ἢ Ὁμολογία καὶ ἐὰν ἀνήκουν. Ἡ Χριστιανικὴ ἐνότητα σὲ αὐτὲς τὶς περιπτώσεις ἐκ τῶν πραγμάτων ἀναδύεται ἀπὸ τὶς διώξεις καὶ τὸ μαρτύριο τοῦ αἵματος, ποὺ εἶναι ἓνας οἰκουμενισμὸς τοῦ μαρτυρίου.

Ἡ ἀπειλὴ ποὺ τίθεται σὲ ἐμᾶς ἀπὸ τὴν οἰκολογικὴ κρίση, παρακάμπτει καὶ αὐτὴ ἢ ὑπερβαίνει τὶς παραδοσιακὲς διαιρέσεις μας. Ὁ κίνδυνος ποὺ ἀντιμετωπίζει ὁ κοινὸς μας οἶκος, πλανήτης στὸν ὁποῖο ζοῦμε, περιγράφεται στὴν Ἐγκύκλιο μὲ ἓνα τρόπο ποὺ εἶναι κοινὸς γιὰ ὅλους μας, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἢ θρησκευτικὴ ταυτότητά μας. Ἐξίσου κοινὴ πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἡ προσπάθειά μας νὰ ἀποτρέψει τὶς καταστροφικὲς συνέπειες τῆς παρούσας κατάστασης.

Ἡ Ἐγκύκλιος τοῦ Πάπα Φραγκίσκου, εἶναι κάλεσμα γιὰ ἐνότητα – ἐνότητα στὴν προσευχὴ γιὰ τὸ περιβάλλον, μὲ τὸ ἴδιο

Εὐαγγέλιο τῆς δημιουργίας, στὴν ἀλλαγὴ τῆς καρδιάς μας καὶ τὸν τρόπο ζωῆς μας, νὰ σέβονται καὶ νὰ ἀγαποῦν τοὺς πάντες καὶ τὰ πάντα ποὺ μᾶς δόθηκαν ἀπὸ τὸ Θεό. Εἴμαστε εὐγνώμονες γι' αὐτό.

Μετάφραση: Ἰωάννης Λότσιος, Δρ. Θ.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2015: Ἀθήνα

«Ἐνα χριστιανικὸ κάλεσμα σὲ καιροῦς κρίσης στὴν Εὐρώπη»

*Διακήρυξη Ἑλλήνων θεολόγων
μὲ ἀφορμὴ τῆ Σύνοδο Κορυφῆς
τῆς Εὐρωζώνης γιὰ τὸ πρόβλημα
τοῦ χρέους στὴν Ἑλλάδα*

*«Εἶτε πάσχει ἐν μέλος,
σμπάσχει πάντα τὰ μέλη»
(Πρὸς Κορινθίους Α' 12, 26)*

Σεβαστοὶ οἰκουμενικοὶ φίλοι καὶ συνεργάτες στὴν Εὐρώπη,

Προσφιλεῖς ἀδελφές καὶ ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ,

Στὴν πορεία τῆς σύγχρονης διαχριστιανικῆς συνεργασίας τους, οἱ Ἐκκλησίες συνέβαλαν στὴν καλλιέργεια καὶ στὴν ἐδραίωση ἑνὸς εὐρύτερου οἰκουμενικοῦ πνεύματος συμφιλίωσης καὶ συνεργασίας, ἐξαιρετικὰ ἀναγκαίου καὶ σημαντικοῦ τόσο γιὰ τὴν Εὐρώπη, ὅσο καὶ τὸν κόσμο. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα ἦταν ιδιαίτερα σημαντικό σὲ καιροῦς προκλήσεων, ὅπως μετὰ τὸ τέλος τοῦ Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου καὶ τὴν περίοδο ἄνοδο τοῦ διχαστικοῦ κλίματος τοῦ Ψυχροῦ Πολέμου ἀνάμεσα στὴν Ἀνατολὴ καὶ τὴ Δύση. Ἀπὸ τότε οἱ ἐκκλησίες ἔχουν ἐργαστεῖ γιὰ τὴν ὑποστήριξη μιᾶς προοδευτικῆς καὶ μερικὲς φορὲς ἀκόμη καὶ ριζοσπαστικῆς χριστιανικῆς πνευματικῆς προσέγγισης στὴν ἀντιμετώπιση τῶν κοινωνικῶν, πολιτικῶν, οικονομικῶν καὶ περιβαλλοντικῶν ζητημάτων. Σὲ αὐτὸ τὸ

πνεῦμα ὡς Χριστιανοὶ καὶ ὡς ὑπεύθυνοι πολῖτες καλοῦμε τὶς εὐρωπαϊκὲς ἐκκλησίες, τοὺς οἰκουμενικοὺς ὀργανισμοὺς, τὰ θρησκευτικὰ ἰδρύματα καὶ τὰ διάφορα χριστιανικὰ κινήματα στὴν Εὐρώπη νὰ ἀνταποκριθοῦν στὴν ἔκκλησή μας γιὰ τὴ διασφάλιση τοῦ μέλλοντος τοῦ κοινοῦ μας σπιτιοῦ, μέσα ἀπὸ τὴ λήψη ἀμεσων ἐνεργειῶν.

Ἡ ἑλληνικὴ κρίση εἶναι μιὰ εὐρωπαϊκὴ κρίση. Ὡς ἐκ τούτου, πιστεύουμε ὅτι μόνο σὲ εὐρωπαϊκὸ ἐπίπεδο μποροῦν νὰ τεθοῦν τὰ θεμέλια γιὰ μιὰ βιώσιμη καὶ ὀριστικὴ λύση τῆς παρούσας προβληματικῆς, ζημιόγυνας καὶ ἰδιαίτερα ἐπικίνδυνης κατάστασης. Ἐνθαρρύνουμε τόσο τὴν Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση, ὅσο καὶ τὶς κυβερνήσεις τῶν κρατῶν-μελῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως νὰ ἐξαντλήσουν κάθε περιθώριο διαλόγου γιὰ τὴν ἐπίτευξη ἀμεσης συμφωνίας, διασφαλίζοντας τὴν ἰσότητη συμμετοχὴ τῆς Ἑλλάδας στὴν Κοινὴ Νομισματικὴ Ἐνωσή, πού θὰ ὀδηγεῖ σὲ πορεία ἐθνικῆς οικονομικῆς ἀνάκαμψης.

Ἀναγνωρίζουμε ὅτι ἡ τρέχουσα δυσμενὴς κατάσταση στὴ χώρα μας συσχετίζεται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ μὲ κρίσιμα ζητήματα πού ἔχουν νὰ κάνουν μὲ τὴν ἀνάπτυξη καὶ ἐξέλιξη συγκεκριμένων πολιτικῶν, οικονομικῶν καὶ κοινωνικῶν συστημάτων κατὰ τὴν περίοδο τῆς Μεταπολίτευσης, μετὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς Δημοκρατίας τὸ 1974. Ἐπιπλέον, ἀναγνωρίζουμε πὼς ὡς πολῖτες καὶ ὡς Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ δὲ σταθήκαμε πάντα στὸ ὕψος τῶν περιστάσεων, οὔτε προχωρήσαμε πάντα στὴν ἀπαιτούμενη αὐτοεξέταση. Σήμερα εἴμαστε ἔτοιμοι νὰ ἀναγνωρίσουμε τὰ λάθη τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ οικονομικοῦ συστήματος, ἀναλαμβάνοντας καὶ τὴν εὐθύνη γιὰ τὶς ἀποτυχίες μας νὰ ξεπεράσουμε

αὐτὲς τὶς νοσηρὲς καταστάσεις. Ὡστόσο, ἀνησχοῦμε γιὰ τὶς πολιτικὲς πού προτείνονται ἀπὸ τοὺς ἐταίρους μας, οἱ ὁποῖες ἐπικεντρώνονται στὴν ἀνάγκη γιὰ μεταρρυθμίσεις, χωρὶς νὰ λαμβάνουν ὑπ' ὄψη τὶς συστημικὲς αἰτίες τῆς κρίσης, τὴν κρίση χρέους καὶ τὴν ἀνάγκη νὰ ἀντιμετωπιστοῦν οἱ σοβαρὲς ἀνθρωπιστικὲς συνέπειες τῶν ἀναποτελεσματικῶν νεοφιλελεύθερων πολιτικῶν πού ἐφαρμόστηκαν τὰ τελευταῖα χρόνια.

Παρὰ τὶς διαφορετικὲς πολιτικὲς μας ταυτότητες καὶ τὶς διαφορετικὲς ἐρμηνεῖες γιὰ τὸ ποιὲς μποροῦν νὰ εἶναι οἱ ἀποτελεσματικὲς λύσεις, ἀναγνωρίζουμε ὅλοι μας πὼς ἡ θέση τῆς Ἑλλάδας πρέπει νὰ εἶναι ἐντὸς τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκογένειας, θέση πού ἀντιπροσωπεύει τὴ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν. Καλοῦμε γιὰ δράσεις πού μποροῦν νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν εὐρωπαϊκὴ ταυτότητα τῆς χώρας μας, στὴ βάση τῶν ἀρχῶν τῆς δημοκρατίας, τῆς ἀλληλεγγύης, τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀξιοπρέπειας, τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν εὐρωπαϊκῶν ἀρχῶν. Μὲ βάση αὐτοὺς τοὺς ἀκρογωνιαίους λίθους τῆς ἐνότητος, τῆς συνεργασίας καὶ τῆς κοινῆς προόδου τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης, σᾶς προσκαλοῦμε νὰ ἐργαστοῦμε ἀπὸ κοινοῦ γιὰ νὰ διασφαλίσουμε τὶς ἀξίες αὐτές. Γιατὶ σὲ αὐτὲς τὶς ἀξίες ἀναγνωρίζουμε τὶς θεμελιώδεις ἀρχὲς τῆς κοινῆς πολιτιστικῆς, θρησκευτικῆς καὶ ἀνθρωπιστικῆς κληρονομιάς τῆς Εὐρώπης. Αὐτὴ ἡ κληρονομιά πρέπει νὰ διαφυλαχθεῖ πάση θυσίᾳ ἐνάντια σὲ ἐκείνες τὶς δυνάμεις πού θέτουν τὴν κοινὴ εἰρηνικὴ μας συνοδοιπορία σὲ σοβαρὸ κίνδυνο. Δυνάμεις πού ἐπιβάλλουν τὴ θεοποίηση τῶν ἀγορῶν καὶ στοχεύουν στὴν ἀναβίωση θλιβερῶν στιγμῶν τῆς ἱστορίας τῆς ἡπείρου μας.

Σε αυτό το πλαίσιο, χαιρετίζουμε τις δηλώσεις υποστήριξης από θρησκευτικούς ηγέτες και οργανώσεις. Έκτιμούμε ιδιαίτερα τα λόγια ἀλληλεγγύης ἀπὸ τὴν Αὐτοῦ Ἀγιότητα τὸν Πάπα Φραγκίσκο, τὴν ποιμαντική ἐπιστολή τῶν διακεκριμένων μελῶν τοῦ Προεδρείου τοῦ Συμβουλίου Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τὶς δημόσιες παρεμβάσεις τοῦ πρώην Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Καντέρμπουρι, Δρ. Ρόουαν Οὐίλιαμς. Καλοῦμε ὅλους τοὺς Χριστιανούς τῆς Εὐρώπης, μέσα σὲ πνεῦμα προσευχῆς καὶ προφητικῆς μαρτυρίας, νὰ ὑπενθυμίσουμε στὴν εὐρωπαϊκὴ οἰκογένεια, τὴν ἀξία τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου, ἐνάντια σὲ αὐτὴν τοῦ κέρδους. Βιώνουμε μιὰ ἀτυχὴ ἀναβίω-

ση τῆς διαίρεσης καὶ τῆς ἔντονης πόλωσης σὲ ὁλόκληρη τὴν Εὐρώπη, ποὺ μολύνουν τὴ διαδικασία τῆς λήψης πολιτικῶν ἐπιλογῶν, τραυματίζουν τὴ συνύπαρξη τῶν λαῶν μας καὶ στιγματίζουν τὶς καρδιές τῶν ἀνθρώπων. Ἐν μέσω αὐτῆς τῆς σκοτεινῆς πραγματικότητας, πιστεύουμε ἀκράδαντα πὼς οἱ ἐκκλησίες τῆς Εὐρώπης πρέπει καὶ εἶναι σὲ θέση νὰ γίνουν γέφυρες συνεργασίας καὶ διαλόγου, ὅπως ἔχει ἀποδείξει ἡ μεταπολεμικὴ μας ἱστορία. Εἴμαστε μέρος τῆς κοινῆς μας πνευματικῆς, πολιτιστικῆς καὶ πολιτισμικῆς κληρονομιάς καὶ συνεπῶς εἴμαστε συνυπεύθυνοι γιὰ τὸ κοινὸ μας μέλλον.

Παρασκευή, 10 Ἰουλίου 2015

Στὴ σύνταξη τῶν «Θεολογικῶν Χρονικῶν» συνεργάστηκαν ὁ Νικόλαος Ἀσπροούλης, ἡ Αἰκατερίνη Τσαλαμπούνη, ὁ Ἰωάννης Λότσιος καὶ ὁ Διονύσιος Σκλήρης.